

EBBŐL A SZÁMBÓL MINDEN MUNKÁS MEGTANULHATJA, MI A HAZAFISÁG.

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

„Az iparilag fejlettebb ország a ke-
vésbbsé fejlettebb saját jövője képét
mutatja.” (Marx.)

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

No. 21. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 március 13.

Egyes szám ára 2 cent.

HATVAN ÉV.

Ismét ama bizonyos „rügyfakasztó máciusi szellem” fujdogálnak, melyek tudvalevőleg föltöbbsé alkalmasak arra, hogy heves hazafias érzelmeket váltanak ki az ezen érzelmekre berendezett keblekből.

Az idei márciusi zefir „langyos fuvalma” bizonyára hatványozott mértékben fogja e határait gyakorolni minden jó magyar azon érzékcsérvére, melyben a honszerelmék székelt. Nem is csoda. A hatvanadik március tizenötödikét köszönhetjük immár ama nagy márciusi idusa óta, amely első forradalmi nyilvánulása volt az 1848-iki magyar szabadságharcnak, annak a forradalomnak, amelyben a magyar parasztság, a magyar nép kivívta a szabadságot — nem magának, hanem a kis- és középnemességnek, mely így nyert szabadságát hamarosan sietett felhasználni az elnyomott jobbágyivadékok ellenében.

Bennünket ez a forradalom azon jellegénél fogva érdekel leginkább, melyről a történelem nem tesz említést, de amelyet a tudományos szocializmus legkiválóbb magyar képviselője mestéri módon feltárt, midőn kimutatta, hogy az nem volt egyéb, mint „a középnemesség által a nagybirtokos osztály ellen folytatott osztályharcának befejező fázisa”.)

De az osztályharc ezen formájának befejeződése új küzdelmek föltételeinek megalapozása volt, annak a hatvan évvel ezelőtti megindult küzdelemnek, melyben mind tevékenyebb, erőteljesebb részt vesz a magyar proletáriátus s mely harcnak nem egy áldozata van már a bémunkásság nagy tömegében. Hány magyar munkás vesztette életét ez osztályharcokban és hányar kényszerültek küzdelmeik színterét odahagyni, hogy más országokban, más földön keressenek oltalmat s egészségesebb viszonyok között megélhetést?

S így tekintve a tényeket vajjon résztvevőink-e mi, gondolkodó, magyar munkások, megannyi áldozatait az óházában dúló küzdelemnek, abban az általános örömmámorban, mely március 15-én a hazafiakat eltölti? Van-e okunk, hogy mi is osztozzunk abban a lelkesedésben, melyek azok már hetek és hónapok óta gyűjtötték magukba, hogy ezt a felhalmozott lelkesedést, március 15-én, a magyar szabadság gyémántlakodalmának napján kiadják magukból?

Bizony semmi okunk sincs. Mert az a lelkesedés csak azoknál indokolt, akiknek ez a magyar szabadság kijutott, de nekünk „hazánk”-ból a viszonyok által kiűldözött, idegen viszonyok, súlyos megpróbáltatások, erőket felélesztő új harcok közé üldözött kivándoroltak, kik itt kerestünk menedéket a szabad magyar haza ostromosapásai elől, nekünk vajmi kevés okunk van erre a lelkesedésre.

A hazafias lelkesedésnek két forrása van: az egyik az alkoholizmusokkal egybekötött társas együttléte, melyet a hazafias egyesületek ápolnak, a másik a személyes profitból, az üzletből ered, aminek gyönyörű példái szolgálják a hazafiságból élő lapok.

A hazaszeretet jelszava ma már semmi egyébbe nem való, minthogy az idegenek ellenében gyűlöletet ébresszen, hogy igazsága az összetartozó embereket egymás ellen, hogy az államhatárokon és vámsorompokon belül egy uralkodó osztály érdekeinek kedvezzen. Oly jelszó, mely arra való, hogy elfeledtesse az embereket, hogy minden országban belül ellentétes érdekű osztályok állanak egymással szemben s a HAZA arra való, hogy ezek közösségét jelképezze és küzdelmeiket feltartóztassa.

Mint minden történeti tényben, úgy az 1848. év március tizenötödikében is nem az érzelmi tényezőket kell tekintenünk, hanem az anyagi mozgató erőket, a gazdasági körülményeket s az ezekből fakadó osztályellentéteket. S ezeket tekintve, a 48-as függetlenségi harc nem jelent mást, mint azt, hogy annak során a középnemesség, a nép segítségével uralomra jutott. Ezt számtalan adat bizonyítja s azt bizonyítja, a hazafiság, hazaszeretet stb. igen jelentéktelen frázisokká válnak.

„Hogy a nemesség az egész forradalomban nem ment túl azon a határon, amelyet jól értett osztályérdekei szabtak neki” — írja Szabó Ervin — „bizonyító erőben messze túlszárnyalja maga a 48-as törvényhozás...”

Azok a reformkövetelések, amelyek a nemesség érdekében valók voltak, kielégítő törvényhozási megoldást nyertek. Kettő volt csak közülük, amely veszélyeztethette a nemesség kizárólagos uralmát: a népképviselőt és — közvetve — a sajtószabadság. Megfelelően bántak is el velük.

A választási törvény oly magas cenzushoz kötötte a választási jogot, hogy eleve kizárta az új NÉP-képviselőt a népet.

A sajtótörvény pedig... Kell-e sujtóbb ítélet, mint a pesti népé, mely azt az utcán elégette, vagy mint a magyar nép forradalmi Csengery-é, aki így fakadt ki: Hát azért küzdöttünk mi írők éveken át, ezért kockáztattunk szabadságot, hogy a kormány szolgáltságából most a tőkés szolgáltságba jussunk? Inkább eltérjünk tőlünk, sem hogy a sajtótörvény szabadságával éljünk.

S ha volnának még kételyek az iránt, hogy a forradalom a nemességét segítette uralomra, a törvények végrehajtásának egyes jellemzői azokat is el kell, hogy némissák.

Kik voltak azok, akik Táncsis lapját megölték, mert a „leget egészen dögteltesse teszi”, mert „usztija a parasztokat a kutyabőrösdiék ellen”, — valójában pedig azért mert a nagy sokaság érdekében meggyőződése és az igazság erős hangján írt? Kazinczy Gábor és nemesi társai.

És ki volt az, aki Táncsis pánszárára, hogy az ember kénytelen azt következteni, mintha nem is szándékoznának az urbéri törvényt életrehozni, hanem mintha a kiváltságot továbbra is fenn akarnák tartani? — még 1848. december 14-én így válaszolt: „a hazát kell megmenteni most, nem pedig holmi legelőkről vitatkozzanak a néplapok?”

„A hazát kell megmenteni”. A haza volt mindig a mumus, amellyel elhallgattatták az elnyomott osztályok panaszait. És amikor Kosuth Lajos — mert ő volt az december 14-én — így nyilatkozott, nyíltan mutatkozott be annak, ami mindig volt: a magyar középnemesség föntartás nélküli képviselőjének....

De az 1848. év elején, mely meghozta a párisi februári a bécsi március 13-iki forradalmat és a magyarországi március tizenötödikét, történet olysami is, ami ránk munkásokra nézve mindennél sokkal fontosabb s az, hogy 1848. februárban jelent meg a „kommunista kiáltvány”, a szocializmus legbeesebb terméke. Mi is gyémántlakodalmat ülnék tehát. Hatvanadik évfordulóját annak, hogy a szocializmus és követelményei megformálva napvilágot láttak. A kommunista kiáltvány volt az, mely abban az időpontban, amikor a forradalom „kísértete” járta be egész Európát, kimutatta, hogy a társadalmi forradalmak hajtóereje az osztályharc, hogy minden eddigi társadalmak történetében ez osztályharcok játszószíne a vezető szerepet.

A jelenkorra alkalmazva tanításait, a „kommunista kiáltvány” megállapítja, hogy a jelenkori társadalom is ilyen osztályharc színtere, melyekben a szembenálló erők: a proletáriátus, a bémunkások és a kapitalisták, a tőkés osztály. Ezeknek a gazdasági ellentéteiből eredő érdekeik idézik elő a mai osztályharcokat.

„A mily mértékben fejlődik a burzsoázia, azaz a tőke, ugyanoly mértékben fejlődik a proletárság, a modern munkások osztálya, akik csak addig élnek, míg munkához jutnak és csak addig jutnak munkához, míg munkájuk szaporítja a tőkét. Ezek a magukat darabcsám eladni kényszerülő munkások ép oly áruk, mint bármi más kereskedelmi cikk és következésképpen ép úgy áll vannak vetve a verseny eshetőségeinek, a piac összes ingadozásainak.”

Ezeket mondja a „kommunista kiáltvány” és rámutatva a pillanatnyi teendőkkel ezekkel, a valóságos szálló igéké vált, de sajnos még mindig kevésbé megfogadott és megértett szavakkal záródik: „A kommunisták nem titkolják nézeteiket és szándokaikat. Nyíltan hirdetik, hogy céljaik csakis minden eddigi társadalmi rend erőszakos felforgatásával érhetőek el. Reszkésnek az uralkodó osztályok egy kommunista forradalomtól. A proletároknak e társadalmi rendben láncakon kívül nincs mit elveszteniük. Nyerhetnek cserébe egy egész világot.

Világ proletárjai egyesüljétek!
Vajha e kettős jubileum: a hazafiak és a proletárok jubileumának összetalálkozása gondolkodóba ejténé a hazafiság pókhálójaival belepett agyakat s a sovíniszta munkások megtalálnák végre helyüket a „kommunista kiáltvány” követelményei és programja alapján egyesült proletárok táborában.

A SZEGÉNYEK HAZÁJA.

Éljen! Éljen a haza! — kiáltotta teli torokkal és besett szeméi felragyogtak a büszkeség- és lekesedéstől. Ha most valaki odalépett volna hozzá és életét kérte volna a hazáért — egy pillanatig sem habozott volna.

Valami egyebet, mint életét egyébként a legjobb akarat mellett sem áldozhatott volna fel, mert az egész forrón szeretett hazában egy talpalatnyi földet sem mondhatott a magáénak, még a legszegényebb kunyhótető egy szalmaszála sem volt az övé. Semmije, éppen-séggel semmije sem volt. Mióta a parasztok felosztották a községi legelőt, még csak egy kecskét sem tarthatott és ha a gyerekeknek hébe-korba tejet akart adni reggelire, úgy azt két kezé kemény munkájával becsületesen meg kellett keresnie.

De ez mitse tért. Ő szerette hazáját még akkor is, ha az legfeljebb annyit tett érte, hogy megengedte neki a köztutak használatát. Nem baj! Amikor hazáját oly fényesen, dícsőségesnek, magasztosnak látta — és mindazon nagy politikai eredményeket, melyekről az egész világ beszélt, Krözusnak képzelte magát és ájtatos büszkeséggel énekelte a nemzeti himnust. Az éhes gyomor — a gyermeksírás — az nem jelent semmit! Örömteljes érdeklődéssel hallja, mennyi pénz szállításnak külföldre és mennyi pénzzel fog gazdagodni ezáltal a „nemzeti jövdelem”....

Éljen! Éljen a haza! — kiáltotta teli torokkal. — És mellette, a lelkesült tömeg forgatagában, állott egy előkelő külsejű ur — valami gyáros, földbirtokos vagy ilyesmi — szóval egy a választottak közül való.

Az előkelő ur eleinte mosolygva hallgatta a nép lelkes kiáltásait, később azonban elötlétt arca, és — harag-e vagy félelem — valami befátyolozta arcvonásait.

„Ki az ördög hozott engem ide? Végre még azt hihetné valaki, hogy én is ehhez a társasághoz tartozom” — így szól önmagához és buzgó igyekezett az előtte állók háta mögött elrejtőzni. Mert ily gyanu kellemetlen volna — szó ami szó — teljesen alaplan is. Az előkelő ur eddig még minden alkalommal józan, gyakorlati férfiúnak mutatkozott. Vajjon nem szavazott-e csak röviddel szép váomok érdekében — egészen a bizottsági javaslat szerint, mely pedig, isten látja, nem volt miniatja az államháveszetnek. Sőt szorosan véve az ő szavazása alapos ostobaság volt.... Nos, de a rendjél nem fog elmaradni. — Nem volt tehát szükséges hogy a hírnevét aggódják. — De mindenkinek megvannak a maga irgyvei és ellenségei, kiknek egyike még irányadó helyen még demagógnak kiálthatja ki.... Mily kellemetlen volna ez! És épen most, amikor kitüntetéséről van szó!

Ha csak végre-valahára teljesítenék már kívánságát!
„Persze, éljen a haza! Fütyülök rá” — morgója haragosan és erőszakkal keresztültörte magát — egyenesen a palotájáig, ahol már gazdagon terített asztal várta — csupa hazai készítménnyel zsufolva, még pedig a legjavából.

Az a másik pedig még mindig ott kiáltozott a tömeggel és csak azután, késő este tért haza. — Persze ugyanazon házat még azon este el is kelte hagynia, mert nem fizette meg a házbért....

És amint ott feküdt gyermekeivel a derült, csillagos szabad ég alatt és a rendőr még itt sem engedte meg neki az alvást — egyszeribe rájött a gondolkodás: hogy miképpen is lehetősége az, hogy ebben a fenséges, hőszertett hazában neki még egy öny terület sem jutott, ahol kiálthatná magát....

Xaver Sandor Gjalski.

Ha egy hadsereg megindul, úgy ez nem egy ponton és nem egyszerre történik, hanem az előcsapat vonul legelől és tízezer okból.... az ipari munkások azok, kik az emberiség előcsapatát alkotják.

Lassale.

SZOCIALIZMUS ÉS NEMZETISÉGI KÉRDÉS.

Irta: Jászi Oszkár.

— Mutatvány a Népakarat-Naptárból. —

Szocialista körökben alig lehet a nemzet szót kiejteni anélkül, hogy az bizalmatlanságot vagy valami ideges nyugtalanságot ne keltsen. És ez természetes is. A kapitalista államokban a nemzet jelszava mindenütt a reakciós törekvések takarója lett. A nemzet nevében vetik ki az igazságtalan adókat, viselnek kapitalista gyarmatháborukat, gázolják le a sztrájkokat és kigyót-békát kiáltanak az általános választójogra — mint most Magyarországon, ahol a nemzet bálványának áldozzák fel a nép minden erejét és munkáját.

Nem csoda, hogy el a játék azt a meggyőződést ébreszti fel a munkásságban, hogy a nemzet egy tisztára reakciós fogalom, melyet ki kellene irtani a civilizáció szótárából.

A nemzetnek ez a hangulati velejárója (a hogy a lélektanban szokták nevezni azt az öröm- vagy fájdalomérzést, melyet bennünk egy-egy szó hallása öntudatlanul felkelt) a nemzetiségi térekvésekre is kisugárzik. Nemzeteknek nevezve az államalkotó népeket a nemzetiségeknek azokat a népeket, melyek egy államon belül élnek (több-kevesebb kizárva annak politikai, társadalmi és kulturális életéből) vagy legalább is abban csak másod- vagy harmadrangú szerepet játszva: a nemzetiségi eszmének és érdekeknek örökös hányortorgatása sokakban azt a hitet kelti fel, hogy ugyanolyan szemfényvesztést követnek el a nemzetiség, mint a nemzet jelszavával és hogy a nemzetiségi izgatók hazafias jelszavaik hangztatásával eltérítik a nemzetiségi proletáriátus figyelmét az ő legdominánsabb problémájáról: osztályharcáról a kapitalisták ellen.

Még fokozódik a bizalmatlanság ezekkel a nemzetiségi törekvésekkel szemben az által, hogy ez egy par excellence keleti jelenség.

Mentől jobban haladunk nyugatról kelet felé, annál hevesebb és veszedelmebb alakot ölt a nemzetiségi kérdés.

Míg az nyugaton az állami létnek csaknem ismeretlen avagy igen harmadrendű problémája: addig Ausztria-Magyarországban az államélet alapvető kérdésévé válik, krónikus politikai izgalma és kulturális ellentétekre ad okot.... el egész a Balkánig, ahol már a nemzetiségi ellentétek állandó, véres harcokban nyilvánulnak, ahol (alig 48 órányira Budapesttől) a bolgár, görög, szerb, török, albán stb. bandák egymást szinte napról-napra mézárólják, az egymás falvait légetik, aszszonyait elrabolják és léányait megbecstelenítik — a nemzetiségi eszme nevében.

Nem tagadható tehát, hogy a nemzetiségi kérdéshez bizonyos barbarizmus vagy legalább valami alacsonyabb kulturlevegő tapad, ami bizalmatlanságot kelthet ép a nemzetközi szocialistában.

Közelebről nézve azonban ezt a fontos kérdést, ez a bizalmatlanság és idegesség vele szemben elenyészik, mert a gyakran idéltlen és ostoba sovén veszedelmek és deklamációk mögött egy mely és szükségzerű kultúrterekvés lappang, melyet a szocializmus nem neglállhat, sőt amelyet támogatnia és fejlesztenie kell.

Hogy miről van itt szó tulajdonképen, azt csak a nemzetiségi mozgalom történeti fejlődéséből érthetjük meg, melyet itt csak egészen vázlatzerűen foglalhatok össze — bővebb kifejtés és kellő bizonyítékok nélkül.

Nyugateurópában azért van a nemzetiségi kérdés a minimumon, mert ott már az ókorban és a középkorban végbemert a különböző fajok és nemzetiségek egybeolvadásának öntudatlan, észrevétlen és lassu folyamata; a megmaradt nemzetiségek között pedig a modern demokrácia és kapitalizmus folytatta a maga összekeverő, kiegyenlítő, egybeforrasztó munkáját.

Kelet felé haladva, a török hódítás megakasztotta ezt az asszimiláció folyamatot; lehetetlenné tette nagy, erős nemzeti kultúra kialakulását, mely a gyöngébbekre gyakorolt vonzóerejével egybeforraszthatta volna a tarka etnikai elemeket. A római és a görög egyház küzdelme ugyanebben az irányban működött. Mindehhez járult az a körülmény, hogy a modern ipusztériális élet kelet felé haladva egyre gyöngébben érvényesült, ami-

nek szükségszerű következménye az államnak többé-kevésbé agrárfüggős jellege. Míg a nyugaton többé-kevésbé kapitalista demokráciák vannak, addig kelet felé az államok jellege leginkább rendi jellegű, azaz a politikai hatalom a királyság és a nemesség között oszlik meg. A nagy néptömegek politikai és kulturális aléltásában tespednek. A rendi világ pedig a területi szakadozottság, a csekély forgalom, a gyér szellemi érintkezés világa, mely nem alkalmas a népek egyesítésére, közös kultúrába való ösztönöztetésére.

Még tovább menve keletnek, a Balkánra, ott csaknem középkori viszonyokat találunk. Gyöngé államocskák mellett, a törzsek és főnökök harca folyik. Az etnikai nép még kevertebb, a nemzetiségi szakadozottság a legnagyobb.

Azonban a kapitalista termelési erők egyre jobban előrenyomulnak a Kelet felé és kiterjesztik kísérő jelenségeiket: az ipart, a kereskedelmet és a politikai demokráciát.

Az egykori jobbágyok, a szolgák és a parasztok nagy tömegei öntudatra ébrednek. Kulturális és politikai jogokra törekednek. Ennek legnagyobb akadályá azonban műveltségük, tudatosságuk. Mindenütt akadnak lelkes férfiak, akik népüket a sötétségből, az elnyomatságból fel akarják emelni.

De ez csakis a nemzeti nyelv útján lehetséges olyan vidékeken, ahol a nemzetiségek százezrei vagy milliói kompakt tömegekben élnek. A nemzetközi kultúrához való ut csak az anyanyelven a nemzeti nyelven át vezet.

Igy fogja fel a nemzetiségi eszme az összes eddigi történelmi életet nem élt nemzetiségeket. Valóban mint e kérdés egyik legmélyebb elmékdője, Otto Bauer mondotta: a nemzetiségi kérdés a szociális kérdésnek csak egyik oldala.

A kapitalista termelés által öntudatra ébresztett nemzetiségi proletáriátus kulturarcát politikai és közigazgatási jogaiért.

Sok egyébben tényező is járul hozzá, de ez a nemzetiségi kérdés legmélyebb alapja.

Ezzel szemben az uralkodó nemzetiség állama megremül tőle és szükségképp államlenes törekvést lát benne, annál is inkább, mert az egyre erősbödő nemzetiségi központosítvány az uralkodó középosztály gazdasági és politikai pozícióját veszélyezteti.

Ezért és több más ok által vezetve az állam a kényszerűen megkényszerít terére lép. Rendőri ildözések, kényszerleépítés, választási visszaélések, korupció sajtóperek korcsa következnek be. Mindez pedig a nemzetiségi kérdést élesíti és élmérgesíti, mert a nemzetiségeket kényszerrel szohsem lehet egyforrasztani, hanem csak kulturálly, szabadsággal, gazdasági és politikai előnyökkel. Ugy miként egykor a rómaiak valóstították meg a minden népet felölő pax Romana-t.

És ehhez a római politikához hasonlatos folyamat megy most végre az Egyesült Államok földjén. Sehol annyi nemzetiség és sehol oly gyors kulturális egybeolvadás. Természetesen ennek nagy történelmi és gazdasági struktúráis okai is vannak. Az egész állami és köz-igazgatási élet angol-szász jellegű. A nemzetiségek mint kisebb folyók ömlenek be az angol-szász amerikai tengerbe.

De nem kevésbé fontos egybeolvasztó faktor az, hogy a bevándorlót a teljes politikai és kulturális szabadság levegője veszi körül. És az a levegő, egy magasabb kultúra levegője, gyorsan és biztosan asszimilál. Amerikai írők szerlnt már a második generációjára a bevándoroltaknak többnyire amerikaiak érzi magát.

Ezt a folyamatot nézve, amerikai elvtársaink könnyen átláthatják az e téren rájuk váró helyes és célszerű szerepet. A nemzetiségi kérdésben ők is előlelet nélkül járjanak el. A beolvadás vagy a nemolvasás nem tőlük függ. Ápolni fogják nyelvüket és nemzetiségeiket mindaddig, amíg az számukra a kultúra, a haladás, a felvilágosodás forrása. Amerikaiak lesznek, mihielt számukra az amerikai kultúra többet nyújt, mint a hazai.

(Polytatás a második oldalon.)

*) Lásd: Szabó Ervin: A magyar forradalom.

A TÁRSADALMI

— Irta Karl

6. A reprodukció

Akkor azonban a kérdés jelenté-
fejtett tényről fogva, hogy a te-
tessék üzemekbe az ipari üzemek
fogja. Azon 242,146,972 üzem kö-
1895-ben felmutatott, csak 17,941
nagyüzem (jóllehet az összes 8 mil-
liót ezek foglaltak le). Természetes
ezek a nagyüzemek fognak termel-
kat adni a jövővízi viszonyokról. A
a céljuk, hogy a felmerülő kérdések
pontosan ábrázolják, hogyan fogna
A 2 millió ipari üzemnek a 18,000
azt van hivatva jelezni, hogy az ipa-
mányzat alatt lényegesen csökken-
De a termelés és forgalom szerve-
módon is csökkenthető, mint az új

A termelés két nagy területre osz-
tendő és a termelés céljait szemmel-
zők termelése a magasra fejtett
ság a termelés legfontosabb részé-
sőbbé válik. Jóformán semminemű
egyetlen terület kezéből, hanem
fut be úgy, hogy az, aki a fogyasztó
számára készíti el, csupán a legutó-
gyasztási és a termelési eszközök
jellege van. A termelési eszközök
nagyüzem, mint a vasipar, a bányá-
lag vannak szervezve vállalkozók
tokban stb. De ezen termelési eszkö-
szervezettség. Itt már nagyra
szik az egyes vállalkozóval, hanem
közök egyesületével, iparág egyesü-
letek kevésbé fejlettek, ezen
termék száma, akik a kevéssé
Mert hiszen a fogyasztó itt nem egy
Igy pl. a szövő- és fonógépek gyártá-
17047 munkással; ezek közül az
kással alig jön tekintetbe. A nagy-
ki 10,355 munkással. Ezekkel 200,0
száma azonban, mint láttuk, némely-
kálható. Az egyik oldalon a termel-
legtöbbség üzemekben, marad
fonó- és szövő-műhely. Olyan nag-

REGÉNY.

A kozákok

Irta: Tolsztoj Leó.

III.

(Folytatás.)

A troika gyorsan gördült a sima-
latta, mintha a hegyek feleje futnán-
csukok pedig a felkelő nap bíbor s-
zanának. Kedzetben alig érdekelték
majd bámulat fogta el, s amint hos-
tapadt tekintetével, lassanként egy-
melyedt azok szépségébe. Átértézte
gyönyörét.

E pillanattól kezdve minden amit
dolt, úgy hatott lelkére, mintha min-
a hóhegyeket nézné, azokban gyón-
A moszkvai emlékek, a szegény, a
utáni szomj, a kaukaszusról képzelt
eltűntek s nem tértek többé vissza.

— Új élet kezdődik — mondta le-
ünnepélyes hang. Nem nézte többé
nyes mosolylyal a távolban felcsillá-
a kozák falvakat, a népet. Feltekint
majd Vanjusát, majd pedig a heg-
mulja. Két kozák majdogol el mellet-
rik szabadon löge le oldalukról, lo-
gása elvész lassan a messzeségben.
egy kis akolból füst emelkedik fel.
lassan emelkedik fölfelé... A falu
herkoci dőög ki... Szép fiatal
mennek el kocsija előtt... A hegy
az elnyult pusztaság... Lelkében
lűktető ereje... És ott a távolban
hegyek...

IV.

Körülbelül nyolcvan verstynyre a
nenső partján, mindenütt az egyfor-
falvak, ugyanaz a szép vidék, A Te-
elválasztja a kozákokat a hegyi lak-
hamos folyással siet medrében. Za-
gyakran kicsap a lapályos sással, nád-
földre, ahol vadon burjánzik a sokfi-
csenevész, elhalt, platán hajtások. O-
lassabb lesz az árja, szélesebb a m-
partján, körülbelül fél verstynyre fe-
kozákok falvai; egymástól hét-nyolc-
távolságban. Régebben ezek a falva-
a folyó mentére voltak építve, de a
addig játszott velük, most a földjei-
totta zavaros vizet a káposztás föld-
megunták ezt a télen harcot s odé-
ködték. Most dudva, mindenféle gaz-
a partmentét, vadszőlő kuszák fel a b-
larakásokra, romokra. Senki sem lak-
A homokban a fánok, szarvasok,
nyulak s mindenféle vadnak a láb-
szik. Össze-vissza. Az egyik falutól
sima, egyenes út vezet. Az út menté-
vannak, amelyekben kozákok tanyá-
tartják fenn a közbiztonságot. Egy
hatszáz méter széles, termékeny fö-
ez a kozákok birodalma. Északra a

Az Amerikai Magy. Szoc. Munkas Szövetség V. kongresszusa.

Ez idei évi kongresszusunkat április hó 18. és 19-ik napjain tartjuk. A tanácskozás — szó-
kás szerint — husvét előestéjén kezdődik és
husvét vasárnapján folytatódik.

A kongresszus napirendje:

- 1. A vezetőség jelentése:
- a) Titkár jelentése.
- b) Pénztárnok jelentése.
- c) Szerkesztő jelentése.
- d) Könyvkereskedő jelentése.
- e) Nyomdavezető jelentése.
- f) Ellenőrök jelentése.
- 2. Szervező jelentése.
- 3. Küldöttek jelentése.
- 4. A vezetőség felmentése és megválasztása.
- 5. Gazdasági és politikai mozgalom.
- 6. Szövetségi ügyek.
- 7. Indítványok és panaszok.

A kongresszus színhelye: Newark, N. J.,
20 West St. (Plaveczky-féle terem.)

Felhívjuk a szervezetteket, hogy küldötteiket
a lehető legelőrebb idő alatt válasszák meg.
Fontosnak tartjuk, hogy minden szervezet a
saját kebeléből válassza meg képviselőit.

Indítványok legkésőbb két héttel a kong-
gresszus előtt beküldendők.

Minden szervezet, mely megalakulását leg-
alább két héttel a kongresszus előtt bejelent-
tette, jogosult két képviselő kiküldetésére. (Sza-
bályszerű szervezetek legalább hét tagból ke-
llálnak.)

Elvtársi üdvözléssel
a Központi Vezetőség.

A kongresszus ügyrendje:

- 1. A tárgyalásokban csak küldöttek és a ve-
zetőség tagjai vehetnek részt. Szavazati joggal
bírnak a küldöttek, a szövetség üzleti vezeté-
sére vonatkozó ügyek kivételével a vezetőség
tagjai és az ellenőrök.
- 2. Szóhoz jelentkezni csakis írásban lehet. A
jelentkezők sorrendben kapnak szót.
- 3. Az ügyrendhez szólók soron kívül beszél-
hetnek.
- 4. A szónoki lajstrom lezárására vagy a vita
bezárására vonatkozó indítványok mellett és
ellen csupán egy-egy szónok beszélhet.
- 5. Az előadók egy fél óra hosszát beszélhet-
nek a vitában résztvevők kivétel nélkül 10
percig.
- 6. A vezetőség tagjai a szükséghez képest
bármikor beszélhetnek, de szintén csak 10
percig.
- 7. Határozatokat a kongresszus egyszerű
szótöbbséggel hozhat. Szavazat egyenlő-
ség az indítvány elvetését jelenti.
- 8. Az elnök az igazoló jegyekkel rendel el a
szavazást, azonban 5 küldött indítványára név-
szerinti szavazást rendel el. Ily esetben egy
szervezetnek csak egy szavazata van.
- 9. A napirend egyes pontjainak indítványát
csak öt küldött hozzájárulása után lehet tár-
gyalás alapjául elfogadni.
Indítványozók 10 percig zárszóval élhetnek.

KIRALYSÁG-KÖZTÁRSASÁG.

Elizabethről, a bevándorló és fészkeről lesz
csak szó. A fenti sokat mondó címből nem va-
lami politikai összehasonlítást akarunk leve-
zteni. Csupán a nevelés kérdését akarjuk egy-
bevetni, amint az a királyság és a köztársaság
államformák mellett kialakul. Mig az ariszto-
kratia királyságnak a tanításnak legelső, de
csak egyik kékke a vallás, addig a demokra-
tikus köztársaságban egy másik, de az előbbi-
nek kiegészítő része, a hazafiság foglalja el a
főhelyet. Ennek fogva megállapíthatjuk, hogy
különbség a kettő között sincsen a tekintet-
ben, hogy kinek jusson az elsőség, mert mind-
kettő található itt, úgy mint odaát, s csak a
tulajdonságuk közös: alapja a butításnak. Mi
magyarok ebben a tekintetben csak gubát cse-
reltünk. Ámbátor ez a fenti megállapítás kö-
zöttünk nem újdonság. De különös alkalmunk
volt az ily irányú nevelésről a közelmúltban
alaposabban megismerkedni. Az elizabethi is-
kolai bizottság még a múlt ősszel akarta az
idegenajkuak számára az angol nyelvi meg-
tanulására szolgáló iskolát megnyitni. Te-
kintve hogy a beiratkozásnál mintegy 1500
egyén jelentkezett, amire a bölcs városi tanács,
mint az ezen célra szánt összeg előzetes folyó-
sítója nem számított s a tömörked "greenhorn"
oktatására csupán 2800 dollárt szavazott meg,
ennél fogva e nemes szándék: maga a kurzus
2 hónapra szűzörödött össze, szóval: "Vajda-
tak a hegyek s egeret szülték". De a tanítá-
nak ez a csekélyke ideje is fűszerezve volt a
hazafiságnak minden rendű és rangú mételeye-
vel. Amerikának összes hymnusait jobban
megtanulták ezek a felnőtt nebulók, akár-
melyik "yankee"-nél, beléértve mindazokat a
dalokat, melyek a háboruban, szerintük hősi-
küzelmekben születtek, de általában ember-
gyilkolásra buzdítottak.

A "fight" szó, ami igen sokszor előfordult
magyarítás közben, az elragadtatás s a lelke-
sedésnek olyan fokára hevült fel a tanító,
mintha ebből s ennek kidomabolításából ál-
lana a tanítás kizárólagos anyaga. De hogy
mögötte ne maradjunk Magyarországnak, a

terem töltött káposzta és ha terem is, nincs
olyan jó, olyan édes és ezt a töltött káposztás
Dinkaországot meg kell védelmeznünk, mert
a saját gyomruk érdeke parancsolja

A nép nem igen rajongott ezekért az egye-
sületekért, az igaz, mert hiszen a töltött ká-
poszta szeretete vele született ugyan, de nem
tudott arra az eszményi magaslatra emelkedni,
mint a nemzet jobbjai tették, hogy a töltött
káposzta szeretetében olyan erényt találjon,
mely érdem, tiszteltreméltó tulajdonság és
még egyéb Később azonban politikai divattá
lett a töltött káposzta szeretetével való elő-
hozakodás.

Akadtak férfiak, akik a parlamentben, a
piacon és más nyilvános helyeken bátran ki-
jelentették:

— Igenis uraim én szeretem a töltött ká-
posztát, én meghalok a töltött káposztáért.

Óriási éljenzés, növekedő népszerűség lön e
kijelentésre a mindenkorai válasz. A legna-
gyobbra tisztelet vette körül azokat a férfiakat,
akik kijelentették azt is:

— Ugy van, uraim, én bevallom, annyira
tele vagyok töltött káposztával, hogy majd
kirepedek. Nem tartok szebb halált és ne is
érjen más halál, mint az, hogy a sok töltött
káposztától kapjak gutaütést!

Az ilyen férfiakat a hon legjobbjainak tar-
tatták, ellentétben azokkal, akik a töltött ká-
poszta szeretetét sohasem hangoztatták, mert
egyrészt nem is vala töltött káposztájuk, más-
részt, mert nem tartották ildomos dolognak,
természetadta érzésekkel kérkedni, mondván:

— Születünk, gyermekeinket is szeretjük,
még se állunk a piac közepére kérkedni ez-
zel. Hogy a töltött káposztát szeretjük-e, azt
majd megmutatjuk akkor, ha egymás mellé
kerülünk veletek.

Természetes dolog, hogy az ilyen megbiz-
hatlan népet nem eresztették a közös bogrács-
mellé, nehogy sokat egyenek, vagy megdun-
odván a heves étkezéstől, abba beleköpjének.
Ezért azt mondták rájuk:

— Ti ellenségei vagytok a töltött káposztá-
nak, tehát nem érdemlitek meg, hogy aközös
bogrács mellé üljetek, hiszen még semmivel
sem bizonyítottátok be azt, hogy szeretitek a
töltött káposztát.

Ekkoriban sajnálatra méltó dolog történt,
melyet meglehetősen kihasználtak azok, akik
a töltött káposzta szeretetét nem kultiválhat-
ták vagy nem is akarták.

Nemzeti nagyságunk egyik ragyogó csilla-
gát parlamenti szónoklata közben megütötte
a guta.

Éppen a következőket mondta:

— Én életemben és halálomban lelkes hive-
vagyok és leszek a töltött káposztának. Soha
nem szerettem egyebet és nem is ettem mást,
mint töltött káposztát, mely ápoljon és ta-
karjon el.

A szónoki remeklés tüze előntötte és meg-
ütötte a guta. A töltött káposzta-kultusznak
árulóit, lelkiismeretlen kezek ekkor éjszakán
élőttek és felválták az ő gyomrát. Olajos éte-
leket, rizst, halakat, édes bort és más egyebet
találtak benne, míg a töltött káposztának hire
sem volt. Azért országos költségen temették
el és a sirja fölé emelt szobor azt ábrázolja,
hogy hirtelen elhalt nemzeti hősiünket a sza-
badság istennője töltött káposztával eteti...

Erkölcstelen dolog — az uralkodó osztály
részmérő — a magántulajdon azoknak a bor-
zalmas bajoknak enyhítésére felhasználni, a
melyeket a magántulajdon intézménye hívott
életre.

Oscar Wilde.

A nyomorúság ma az emberiség betegsége,
mint ahogy a betegség az ember nyomorúsága.
Vannak orvosai a betegségnek s ilyenformán
orvosok szükségesek az emberi nyomorúságra
Maeterlinck.

Amely társadalom nem nyújt kellő alkalmat
minden egyes tagjának képességei élvezettel-
teljes gyakorlására, elfeledte élete célját, nem
teljesíti kötelességeit s nem egyéb zsarnokság-
nál, amely ellen az egész vonalon küzdenie
kell.
William Morris.

SZOCIALIZMUS ÉS NEMZETISÉGI KÉRDÉS.

(Folytatás az első oldalról.)

De a bevándorló itt is csak az ő saját, nem-
zeti kulturája révén találhatja meg helyét és
igazodhatik el az új hazában. Ép azért a Né-
pakarát és a többi nemzeti lapok hatalmas és
nélkülözhetetlen iskolák arra, hogy a beván-
dorlókat magasabb kulturába emeljék. A honi
nemzetiség ereje az az emeltyű, mely az új
hazába való átültetést lehetőleg gyorsra és
fájdalommentesülé teszi. De bármily gyors és
teljes legyen is ez az átültetés, az új és a régi
haza közötti összeköttetés számos szállal to-
vább él. Igen sokan térnek vissza; igen sokan
támogatják anyagi erejükkel az otthon mara-
dottakat. A proletár szolidaritást csak erősíti
a nemzetiségi szolidaritás érzete. A Népakarat
és a hozzá hasonló lapok derék hídjai ennek a
nemzetközi szolidaritásnak.

Azok, akik vissza akarnak térni, nem vesztik
el általuk a kontaktust a hazai dolgokkal.
Ellenkezőleg szinte naponta összehasonlíthat-
ják a magyar elmaradottságot és szolgaságot
az amerikai fejlődéssel és szabadsággal. Ugy,
hogy visszatérve, annál lelkebb és tanultabb
kulturái lesznek az emberi jogoknak és a nem-
zetközi szolidaritásnak.

RCIUSA.

Sándor.

g. szabadságot, gaz-
pepel. Öröme, meg-
kít, akik könnyeb-
ek, hogy vannak na-
ek ez a mai ünne-
nyomort jelent.
ngulatót milliók elé-
"jelszava alatt
rtartás. A hazafiság
nt mindenkit egy-
mer gazdasági el-
osztálykülönbséget.
lmitással üdvözölni
mi van, ami meg-
k jólétének biztosí-
észe korgó gyomor-
daggal: Oh! Légy
pe, áhitattal és ke-
rölad, mert szabá-

Lesz még ez a társadalmi erők hullámzása
erősebb is, mely magával ragadja a mai pol-
gári világrand hamis jelszuitizmussal ösze-
toldozott-foldozott intéstitúcióit. És ledönti a
régii világ olymposán székelő öreg isteneiket,
hogy helyükre odaültethesse a hamisítatlan
tudomány és művészet istenit, akik erős kar-
al és mélységes emberi szeretettel ölelnek ma-
gukhoz mindenkit, aki a jövővízi paradicsom
kertjének árnyas fái alatt meg kíván pihenni.

Ez lesz az eredménye annak a mélységes
harcnak, amelynek az irányítóját most mi ke-
zeljük. Meg lehetünk győződve arról, hogy az
ut melyet odáig még meg kell tennünk, fárda-
ságos és nehéz lesz. Ha örömben egy kissé
meggyengülve érünk is a tulparthoz, meg-
nyugtathat bennünket az a tudat, hogy az ál-
talunk teremtett új világban erőnköt vissza-
nyerjük és az emberiségnek felszabadítása al-
kalmával meg fogjuk az igazi szabadság ün-
nepét ülni, a munkások igaz Márciusának
Idusát.

TÁRCA.

A TÖLTÖTT KÁPOSZTA.

— Egy ismeretlen nemzet annaleseiből. —
Irta: Farkas Antal.

...Ugy a szóbeli mint az írásbeli hagyó-
mányok nem nyújtanak ebben a tekintetben
biztos alapot. Sőt némely részben oly éles kül-
lönséget, szembeötölő ellentétet találunk,
hogy hiteltérdelemnek egyiket sem fogadhat-
juk el. A valószínűség leginkább a követ-
kező monda pártjára áll. Csak röviden ismer-
tetjük.

Mikor őseink Kadarkából kijöttek, az Ezerjő
folyó mentén haladva érkeztek el a mai Dinka
tartományba, melynek akkori fejedelmét az
erős Oportó néven tisztelték népei és hűbére-
sei. Őseink megízelték Oportónak, hogy min-
denestül takarodjék Dinka tartományból, mert
az anyai ág az övéké. Az erős Oportó biz-
vany hatalmában, olyan gorombaságot izent
őseink részire, mely még a lovas nemzet fia-
nál is méltó feltűnést keltett és arra készítet
őseinket, hogy a gorombáskodó Oportót meg-
fenyítsék.

Az erős Oportó éppen nevenapját ünneplé
és az ország nagyvitéi 5000-re tort rendez-
ták, melynek főkecsége Oportó feleségeinek
megjelenésén kívül a bogrács nevű edényben
lobogó tüzi búkkfa parázsra fölött készült tölt-
ött káposzta vala, melynek elkészítési módját
fejedelmi titok gyanánt csupán az erős Oportó
törvényes és hites feleségei bírták. Őseink a
kellő alkalmat felhasználván, Oportó lakomá-
ján megjelentek, a férfi népet elűzték vagy le-
gyilkolták, míg a feleségeket magukhoz üt-
tették, a kikötött fejedelem dühös káromkodása
közben leültek a bogrács mellé töltött káposz-
tát enni, kijelentvén, hogy most már övéké az
ország nemcsak anyai ág, hanem asszonyi
hozomány formájában is, mert őseink Oportó
feleségeit még ezen a lakomán sajátjukká avat-
ták, az ünneplő fényének emelése céljából
elégítvén a szurokba mártott Oportó fejedel-
met

Eddig a monda. Ebből megállapíthatunk
annyit, hogy a töltött káposzta szeretete már
a mondané ködös idejének a korszakában fel-
található. Bizonyosság arra is, hogy a töltött
káposzta szeretete ősi erény, melyet évezre-
deken át tisztán megőrzött nemzetünk. A tölt-
ött káposzta szeretete egy mindazon erények-
kel, melyek az ősi őstörvény talajából fakadtak.
Más nemzeteknél a töltött káposzta szer-
etetét hazaszeretetének hívják. A hazaszeretet
épp ugy vele születik az emberekkel, mint a
jónak, a töltött káposztának a szeretete.
Hiába mondják, hogy az őstörvény nem érény,
hogy a velünk született érzések gyakorlatából
fölkelt kovácsolni nem szép, hogy a haza és a
töltött káposzta szeretetével csak azok dicse-
kedhetnek, akik az emberi őstörvényök kielégi-
tésén kívül egyéb érdemet nem tudnak fel-
mutatni: annyi bizonyos, hogy ezeknek az
irigy, rosszmájú és nemzetköziségre hajló em-
bereknek nincs igazuk és ők nem szeretik azt
a töltött káposztát, melyért őseink oly szívesen
ontották a mások vért.

A nemzeti ébredés korszakában — mint a
historiánk bizonyítja — csüstől-csomóstól ke-
letkeztek nálunk töltött-káposzta egyesületek,
amelyeknek az volt a céljuk, hogy a töltött ká-
poszta kultuszát beoltsák a nép szívébe, hogy
elhitessék a néppel, Dinkaországán kívül nem

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$2 00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába	12 korona.

Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America

516 East 6th Street, New York, N. Y.

ARNOLD GONDA NATIONAL SECRETARY.

A. WALDMAN NATIONAL TREASURER.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2cEntered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, March 13, 1908

GONDOLATOK.

Van-e nagyobb ostobaság a világon, mint az, hogy egy embernek joga van engem agyonütni, mert az illető a folyó másik partján lakik és mert az ő uralkodója viszályodik az enyémmel, pedig mi ketten sohasem civakodunk egymással?

Pascal.

Nincsen haza. A föld egyik sarkától a másikig csak zsarnokok és rabszolgák vannak.

Denis Diderot.

Az embernek megvan a hazája is, mint ahogy meg van a vére. Nacionalisták vagyunk tehát, amint megszületünk. De nem csak azzal töltjük el egész életünket, hogy — születünk.

André Suarés.

A hazafiság csalás és ebben a csalásban a kormányoknak van a legnagyobb részük.

A kormányok elpusztításához csak egy dolog szükséges. Az, hogy az emberekkel meg kell érteni, hogy a hatalom egyetlen támasza: a hazafiság érzése — durva, kártevény és rossz mindenkiféle pedig erkölcselen érzés.

A hazafiság azoknak az időknek legnagyobb eszméje, melyekben minden nép megengedhetnének és jogosnak tartotta, hogy saját hatalma és jóléte érdekében más népeket kifosztogasson és lemészároljon.

Az uralkodó osztályok a nagy tömegekkel szemben elfoglalt előnyös helyzetüket csakis a hazafiság eszméjére épített államokban tartják meg.

Lehetetlen hogy a hazafiság eszméjének és a rajta épült kormányok despotizmusának elpusztítása ne volna hasznos az emberiségre nézve.

Tolstoj Leó.

A proletárok diadala biztos. Biztos, mert maga a dolgok természete és az élet feltételei rendelik és készítik elő. Okos lesz az, organikus és harmonikus... És már előre rajzolódnak a világra egy mértani figura szigorú határozottságával.

Anatole France.

A rabszolgák mindig egyformák voltak, mindig aláztások voltak, mindig rosszul tartották őket s mindig nagy és csodálatos dolgokat műveltek, olykor istenítve azokat, akik őket dolgozni kényszerítették, olykor meg átkozva őket s néha-napján föllázadva a parancsolók ellen...

Maxim Gorkij.

A gyűlölet szent. Az erős és hatalmas lelkek felháborodása, azok bátor megvetése, akik utálják a közepszerűséget és a butaságot. A gyűlölet megkönnyíti, a gyűlölet igazságot szolgáltat, a gyűlölet nagygyá tesz.

Zola.

A forradalmak a történelem mozdonyai...

Marx.

Csak két nemzet van: az éhezők, meg a jólakotak!

Ha a proletárság végre megfontoltan tudatára ébred önmagának és a világnak, ha egygyé lesz a bebizonyított igazságok megértésében és valami okos módszer alkalmazásában — minthogy ő lesz az egyetlen erő: ő lesz az egyetlen hatalom is.

Anatole France.

Nem az igazságok támasztják az elégtelenséget, hanem az elégtelenség szüli az igazságot.

Gerhardt Hauptmann.

TUDOMÁNY ÉS HAZAFISÁG.

Az a rendszeres hajszája, melyet az osztályuralom képviselői a szabad véleménynyilvánítás és az elfogulatlan tudományos kutatás ellen a hazaszeretet szent nevében intéznek, világosan bizonyítja, hogy a szabad kizsákmányolásnak az "istenfélelem" jelszava már nem biztosít elég támaszt és így azt meg kell tudni a "hazaszeretet" nevű frazeológiával. Más szóval: ugyanazon szerepet, melyet az istenfélelem játszik a szabad gondolkodás elfojtásánál, játssza a hazafiság a szabad gondolatnyilvánítás letörésénél is. Kifejezésre jut ez minden szabadabb irányú tudományos törekvéssel és megalommal szemben, melytől a hazafiság ideológia mögött rejtődöz osztályérdek fél és ezek üldözésében a sajtó, melyek, mint ez köztudomású, a szép haza nem minden érdek nélkül tetszik, teszi a leghasznosabb szolgáltatásokat.

Böven kijut a hazafiatlanság vádjából a társadalomtudomány művelőinek, a szociológia a társadalmi tünemények törvényszerűségeit kutatván, megköveteli a minden mellékeltettnél nélkül való objektív szemléletet, melyet sem isten, sem király, sem haza nem homályosíthatnak. Minthogy pedig ez a tudomány igen kényelmetlen konkluziókat állapít meg, az ilyen vesélyeztetett osztályérdek, mint mindig — úgy itt is az ellenfél lelkészével, megrágalmazásával gondolja azt legőzhetőnek s minden elképzelhető jelszóval igyekszik azt népszerűtlenné tenni.

Aki az ilyen erőpróbákat tudományos érdeklődéssel kíséri, a lepel gyanant szolgáló frázistömeggel megőzött mihamar észreveszi az érdekek küzdelmét azok között, kiknek minden életfeltétele a hazához tapad, annak földjénél van összenőve s a tudomány képviselői között kiktölt az amoknak érdekeit félteniük kell, mert a szabadgondolkodást terjesztő szociológia, mely általános érdekekről szól, létben fenyegeti az önző osztályérdeket. A gondolkodó előtt a hazafiság eszmeköréből vett egy példával ez a viszony könnyen lesz szemléltethető. Csupán középiskolai szomorú emlékeink tárházából kell egy-egy, a hazára vonatkozó elmetermeket elővonszolgálnunk, melyeket, mint "klasszikusokat" szoktak az ifjúsággal örök emlékeztetéstől betanítani, s melyek hatása alatt áll a legtöbb ember, midőn a hazának tesz szerelmi vallomások. Csak a legklasszikusabbat idézzem: Kölcsey Paranczának a hazára vonatkozó részét, mely szól ekképen: "Szeresd a hazát és boldog leszel, ha a férfior napjaiban e szavakat úgy fogod érteni, úgy fogod érezhetni, ahogy kell", vagyis gymnasium és reáliskola VI. osztályának növendéke tartsa kötelességének — addig is, míg szeretetének tárgyával teljesen tisztában lesz — annak a szeretetét előlegezni. Mert megeshetik, hogy a szegény fiu nem éri meg a férfior és meghalhat, anélkül, hogy a hazát szerette volna. Viszont tudjuk, hogy mily kevés ember boldog halála előtt, a magyarról nem is szólva, ki egy másik kapacitás szerint egyáltalán nem boldog, amiből csak az a következtetés vonható le, hogy a fenti szavakat nem úgy értette, nem úgy értelmezte, ahogy kell.

Ha azonban a kérdést nem középiskolai frázisok alapján tárgyaljuk, hanem kellő komolysággal kutatjuk a hazaszeretetet pszichológiáját, úgy először is arra az eredményre jutunk, hogy semmiféle érzés nem képzelhető, mint önálló, önmagától létező jelenség, hanem minden érzelmenek van valami indító oka és tárgya, mely tárgy aszerint vált ki belőlünk jóleső vagy fájdalmas érzelmeket, amint a fizikailag vagy erkölcsileg hasznunkra vagy kárunkra van és közbomb, ha attól a magunk, környezetünk vagy az emberiség javára sem pozitív sem negatív irányban mit sem várhatunk. Az, hogy egyik-másik tárgy, kiből mily érzelmeket vált ki, teljesen szubjektív dolog, mely csak az egyén fejlettségi fokától függ, amely szerint ő az érdekeket jelentőségük és intenzitásuk szerint mérlegelni tudja. Hogy már most ezt a hazaszeretetre vonatkozathassuk, első sorban is azt kell megállapítanunk, mi a haza. Semmi más, mint azon érdekek-komplexum, mely egy ország határai vagy egy nemzetnek kereteiben fejt ki hatását. Látnivaló, hogy ha az érzelmekek között fokozatosak akarunk megállapítani, a hazaszeretet az egészen kezdetleges durva egoizmushoz képest igen magasfokú érzés, mindazonáltal még nem a legmagasabb és akinek érdekei nem egy hazához vannak kötve, az nem fog itt megállapodni. Ilyen általánosabb érdekek például a tudományos igazságok ismerete s ennek egyedüli eszköze a tudományos gondolkodás, melynek pozitív alkotó része az, hogy az ember egyáltalán és önállóan gondolkozzék negatívuma, hogy semmiféle korlát, tekintély, hagyomány, babona őt ebben ne korlátozza. Ilyen korlát arra nézve, aki saját individuális érdekeit általános emberi érdekekhez köti, a hazaszeretet és hazafiság. Ezért kell az általános érdekekért küzdő tudósokat az önzőbb érdekek képviselőinek üldözniük.

Ez az egyik csoportja a hazafiatlanoknak, a másik az, amelyek a haza, a társadalom érdekében folytatott tevékenységét még csak a lakás vagy ebédosztal sem honorálja s az a proletáriátus, melynek mindegy, ez a haza zsákmányolja-e ki az őt, tisztán a hatalmasok jólétére szolgáló berendezéseivel, vagy egy másik. Ettől a haza csak elvesz: munkaképességét és életkedvét. A világ proletárai, a hazátlan bitangok ezek!

A MUNKA MÁRCIUSA.

Írta: Garbai Sándor.

Ünnepet ül a polgári világ, szabadságot, gazdagságot, boldogságot ünnepel. Öröme, megelégedése késtet mindenkit, akik könnyebben élnek és számolnak azzal, hogy vannak nagyon sokan olyanok akiknek ez a mai ünnepek keserűség, szenvedést és nyomort jelent.

Nem rontja az ünnepi hangulatot milliók elégedetlensége, mert a "hazafiság" jelszava alatt folyik le ez a mélabus szertartás. A hazafiság pedig polgári felfogás szerint mindenkit egyformán hat át, az nem ismer osztálykülönbséget, csak egyet: néma fejbőlöntással üdvözölni mindazt az intézményt, ami van, ami megcsináltatott a kiváltságosok jólétének biztosítására. És az ezek egy része korgó gyomorral együtt susogja a gazdaggal: Óh! Légy üdvözölve szabadság ünnepe, áhitattal és kegyelettel emlékezünk meg rólad, mert szabadok és boldogok vagyunk.

Az idő vas foga azonban ezekről a ragyogó ünnepekről is leragta a hamis színű zománcot. Mindinkább jobban kitűnik, hogy e szabadság ünnepeknél nincs mit keresni a dolgozó millióknak, mert ők mindinkább belátják, hogy a társadalmi intézmények bár ő velők, de nem ő értük alkottattak meg.

Az emberiség kultúr története igazolja, hogy munkásságunk még nincsen oka szabadság ünnepet ülni. Mindaddig, amíg van burzsoá és proletár, amíg a tudomány és művészet az emberiség egy kis töredékének tulajdonát képezi, amíg vannak inségben és bőségben élők; amíg a szerelem — a házasság alapköve — ép olyan árut képez, mint a cipő meg a kalap, amint meghatározott árért szállítanak; amíg meglesz a vágy a gyermekekben, hogy szüleink halálát kívánja, csak hogy minél előbb vagyonához jusson; amíg lesznek olyanok, akik lopni, gyilkolni kénytelenek, csak hogy magukat és övéiket az éhség kínzó perceitől megszabadítsák, amíg a termelő eszközök nem közös, hanem magán érdekeknek szolgálnak, mindaddig a munkásságunk nincs oka szabadságot ünnepelni.

A mai nehézkes gondolkodású emberek lelki-világába be kell hatolni a felvilágosodás eszközeinek. És azt a rendszert, amely a vagyon, születés, munkátlan és tekintély elavult talapzatán nyugosznak, a kultur emberiségnek le kell rombolni, hogy a társadalmi evolúció kellőképpen biztosíthatassék.

Ha vannak olyanok, akik a fejlődést megakadályozni törekednének, mint ahogy tényleg léteznek is, ezeket elsöpri a haladó idő, mert küzdelmük nélkül az az erkölcsi alap, amelyre a társadalom a jövőendő épületeinek alapjait lerakni akarja.

A vagyoniilag erősebb félnek, azaz a polgárságnak az a göröcs ragaszkodása a multhoz számtalan véres eseményt fog előidézni a vagyontalanokkal szemben. Az összeütőközések elkerülhetetlenek látszanak, mert a vagyon tulajdonosai nemcsak a jólét eszközeit tartják a kezükben, hanem azt a nyers hatalmat is, amelylyel ezt a jólétet még ideig-óráig meg tudják védelmezni. Ez a kettős hatalmi fölényt oltja ki belőlük a nemesebb érzést, amely nélkül nincs a társas együttélének alapja, mert az, aki a vagyon felett rendelkezik, a vagyontalan nem mint embertársát tekint, hanem megtagogatja karjait és lábait, hogy mennyit ér.

A társadalmi berendezkedésnek ez a formája ahol az ember az embert eszközként tekintti jólétének előmozdítására, teljesen elkorcsosul és önkéntelenül kifejlik az osztályérvés, a melynek alapján a gazdaságilag erősebb fél, a gazdaságilag gyengébb fél elnyomni igyekszik és arra ügyel, hogy az intézmények úgy alakuljanak, hogy ezen nyomás alul az elnyomott ne tudjon felszabadulni.

Ez a módszer mindaddig sikerrel is jár, a míg a gazdaságilag gyengébb fél a tudomány segítségével fel nem szabadul a társadalmi előítéletek nyomászató hatása alól és meg nem ismeri annak a rendszernek titkos fortélyait, a mely hosszú századokon át fogva tartotta.

Ennek a megismeréséhez vezetett utat kétségbevonhatatlan szakszervezetek jelölik meg. A hová az eltomított gondolkodású munkás oly féltékenl lép be, amelynek kulturális jelentőségét az érdekeltek már annyiszor kétségbevonták, csak hogy munkásaikat ezektől, a szertint kártevény hatásait a munkásságra és megmutatják, hogy milyen eszközökkel lehet nagyobb áldozatok nélkül ezt megváltoztatni és helyébe megfelelőbb társadalmi rendszert alkotni.

Néhány évtizeddel ezelőtt ez a felszabadulási törekvés a munkásságnál nagyon gyenge volt és ennek oka legnagyobb részt az az óriási szellemi tudatlanság volt, amely a munkások agyát, mint a kéreg a fatörzset körülvonta és az a mély előítélet, amely természetszerűleg az előbbiből fakadt.

Ma azonban már mindig nagyobb és nagyobb hullámokat ver ez a kulturmozgalm és ma is küzde az emberek megsontosodott maradisága ellen, terjeszti a világszerte és látószervük a tudomány világánál megerősödik s borzalommal gondolnak arra az időre, amit ők szellemi vakságban töltöttek el.

Ma már érdekes látvány tárul szemünk elé, ha betekintünk az ilyen kultur-tanya ablakán, amelyben a munkások arcán meglátszik, hogy ők egy újabb világ lelkes katonái és nem a mai istenségekkel kibélelt világrend fenntartása a céljuk.

Ott ezeken a helyeken szívják magukba az új világ evangéliumát keresztvíz és purgatorium nélkül. Önlelgetően, szabadon, mint a hogy haladni vágyó emberekhez illik.

Miként tudnak ők örülni, ha küzdelmes utakat és harcaikat siker koronázza. És mily szépen tudják ők egyszerű szavakkal megvívástalni ingadozó társaikat, ha néha balsiker éri őket. A mióta irásos történetünk van az emberiség fejlődéséről soha ennél sebb megnyilatkozását nem lehetett látni az emberi lelkekben szunnyadó ők létfenntartási ösztönnek, mely a csiszolt öntudattal párosulva uszik a társadalom tengerén; ez az erő kétségbevonhatatlanul partot ér.

Lesz még ez a társadalmi erők hullámzása erősebb is, mely magával ragadja a mai polgári világrend hamis jezsuitizmussal összeholdozott-foldozott institucióit. És ledönti a régi világ olymposán székelő öreg isteneket, hogy helyükre odaültesse a hamisítatlan tudomány és művészet isteneit, akik erős karal és mélyeséges emberi szeretettel ölelnek megkukhoz mindenkit, aki a jövőendő paradicsom kertjének árnyas fái alatt meg kíván pihenni.

Ez lesz az eredménye annak a mélyeséges harcoknak, amelynek az irányítóját most mi kezeljük. Meg lehetünk győződve arról, hogy az ut melyet odáig meg meg kell tennünk, fáradtság és nehéz lesz. Ha erőnkben egy kissé meggyengülve érünk is a tulparthoz, megnyugtathat bennünket az a tudat, hogy az általunk teremtett új világban erőnköt vissza-nyerjük és az emberiségnek felszabadítása alkalmával meg fogjuk az igazi szabadság ünnepet ülni, a munkások igaz Márciusának Idusát.

TÁRCA.

A TÖLTÖTT KÁPOSZTA.

— Egy ismeretlen nemzet annaleiséből. —

Írta: Farkas Antal.

...Ugy a szóbeli mint az írásbeli hagyományok nem nyújtanak ebben a tekintetben biztos alapot. Sőt némely részben oly éles különbséget, szembeállítást találok, hogy hiteltérdemlőnek egyiket sem fogadhatjuk el. A valószínűség leginkább a következő monda partjára áll. Csak röviden ismertetjük.

Mikor őseink Kadarkából kijöttek, az Ezerjó folyó mentén haladva érkeztek el a mai Dinka tartományba, melynek akkori fejedelmét az erős Oportó néven tisztelték népei és hűbéresei. Őseink megígérték Oportónak, hogy mindenestül takarodjék Dinka tartományból, mert az anyai ágon az övék. Az erős Oportó bízván hatalmában, olyan gorbombaságot izent őseink részire, mely még a lovas nemzet fiaian is méltó feltűnést keltett és arra késztette őseinket, hogy a gorbombaságot Oportót megfenyítsék.

Az erős Oportó épen nevenapját ünneplés az ország nagyvívó ünnepére tört rendezés, melynek főkecsége Oportó feleségeinek megjelenésén kívül a bogrács nevű edényben lobogó tűző bükkfa parázsa fölött készült töltött káposzta vala, melynek elkészítési módját fejedelmi titok gyanánt csupán az erős Oportó törvényes és hites feleségei bírták. Őseink a kellő alkalmat felhasználván, Oportó lakomáján megjelentek, a férfi népet elűzték vagy legyilkolták, míg a feleségeket magukhoz ültetvén, a kikötött fejedelem dühös káromkodása közben leültek a bogrács mellé töltött káposztát enni, kielentvén, hogy most már övéké az ország nemcsak anyai ágon, hanem asszonyi hozomány formájában is, mert őseink Oportó feleségeit még ezen a lakomán sajátjukká avatták, az ünnepély fényének emelése céljából elégetvén a szurokba mártott Oportó fejedelemet.

Eddig a monda. Ebből megállapíthatunk annyit, hogy a töltött káposzta szerete ma mondák ködös idejének a korszakában feltehető. Bizonyosság arra is, hogy a töltött káposzta szerete ési erény, melyet évezredek át tisztán megőrzött nemzetünk. A töltött káposzta szerete egy mindazon erényekell, melyek az ési ösztön talajából fakadtak. Más nemzeteknél a töltött káposzta szerete hazaszeretetének hívják. A hazaszeretet épp úgy vele születik az emberekkel, mint a jónak, a töltött káposztának a szerete. Hiába mondják, hogy az ösztön nem erény, hogy a velünk született érzések gyakorlatából töltött kovácsolni nem szép, hogy a haza és a töltött káposzta szereteivel csak azok dicsekedhetnek, akik az emberi ösztönök kielégítésén kívül egyéb érdemet nem tudnak felmutatni: anyai bizonyos, hogy ezeknek az irigy, rosszmagú és nemzetköziségre hajló embereknek nincs igazuk és ők nem szeretik azt a töltött káposztát, melyért őseink oly szívesen ontották a mások vért.

A nemzeti ébredés korszakában — mint a történelmi bizonyítja — csüstől-csomóstól keletkeztek nálunk töltött-káposzta egyesületek, amelyeknek az volt a céljuk, hogy a töltött káposzta kultuszát beoltsák a nép szívébe, hogy elhittessék a néppel, Dinkaország kivül nem

terem töltött káposzta és ha terem is, nincs olyan jó, olyan édes és ezt a töltött káposztát Dinkaország meg kell védelmeznünk, mert a saját gyomrunk érdeke parancsolja.

A nép nem igen rajongott ezekért az egyesületekért, az igaz, mert hiszen a töltött káposzta szerete vele született ugyan, de nem tudott arra az eszményi magaslatra emelkedni, mint a nemzet jobbjai tették, hogy a töltött káposzta szeretében olyan erényt találjon, mely érdem, tisztelteméltó tulajdonság és más egyéb Később azonban politikai divattá lett a töltött káposzta szereteivel való előhozakodás.

Akadtek férfiak, akik a parlamentben, a piacon és más nyilvános helyeken bátran kijelentették:

— Igenis uraim én szeretem a töltött káposztát, én meghalok a töltött káposztáért.

Óriási éljenzés, növekedő népszerűség lőn e kijelentésre a mindenkorai válasz. A legnagyobb tisztelet vette körül azokat a férfiakat, akik kijelentették azt is:

— Ugy van, uraim, én bevallom, annyira tele vagyok töltött káposztával, hogy majd kirepedek. Nem tartok szebb halált és ne is érijen más halál, mint az, hogy a sok töltött káposztától kapiak guttaütést!

Az ilyen férfiak a hon legjobbjainak tartották, ellentétben azokkal, akik a töltött káposzta szereteit sohasem hangzózták, mert egyrészt nem is vala töltött káposztájuk, másrészt, mert nem tartották ildomos dolognak, természetadta érzésekkel kérkedni, mondván: — Szüleinket, gyermekeinket is szeretjük, még se állunk a piac közepére kérkedni ezzel. Hogy a töltött káposztát szeretjük-e, azt majd megmutatjuk akkor, ha egymás mellé kerülünk veletek.

Természetes dolog, hogy az ilyen megbízhatatlan népet nem eresztették a közös bogrács-mellé, nehogy sokat egyenek, vagy megundorodván a heves étkezéstől, abba beleköpijenek. Ezért azt mondták rájuk:

— Ti ellenségei vagytok a töltött káposztának, tehát nem érdemltek meg, hogy aközös bogrács mellé üljetek, hiszen még semmivel sem bizonyítottátok be azt, hogy szeretik a töltött káposztát.

Ekkoriban sajnálatra méltó dolog történt, melyet meglehetősen kihasználtak azok, akik a töltött káposzta szereteit nem kultiválták vagy nem is akarták.

Nemzeti nagyságunk egyik ragyogó csillagát parlamenti szónoklata közben megütötte a guta.

Eppen a következőket mondta:

— Én életemben és halálomban lelkes híve vagyok és leszek a töltött káposztának. Soha nem szerettem egyebet és nem is ettem mást, mint töltött káposztát, mely ápoljon és takarjon el.

A szónoki remeklése tüze előntötte és megütötte a guta. A töltött káposzta-kultuszának áruói, lelkiismeretlen kezek ekkor éjszakán állították és felválták az ő gyomrát. Olajos ételeket, rizst, halakat, édes bort és más egyebet találtak benne, míg a töltött káposztának híre sem volt. Azért országos költségen temették el és a sírja fölé emelt szobor azt ábrázolja, hogy hirtelen elhalt nemzeti hősnök a szabadság istennője töltött káposztával eteti...

Erkölcstelen dolog — az uralkodó osztály részéről — a magántulajdon azoknak a borsalmas bajoknak enyhítésére felhasználni, a melyeket a magántulajdon intézménye hívott életre.

Oscar Wilde.

A nyomorúság ma az emberiség betegsége, mint ahogy a betegség az ember nyomorúsága. Vannak orvosai a betegségnek s ilyenformán orvosok szükségese az emberi nyomorúságra is.

Maeterlinck.

Amely társadalom nem nyújt kellő alkalmat minden egyes tagjának képességei élvezettel teljes gyakorlására, elfeledte élete célját, nem teljesíti kötelességeit s nem egyéb zsarnok-ság, amely ellen az egész vonalon küzdenie kell.

William Morris.

SZOCIALIZMUS ÉS NEMZETISÉGI KÉRDÉS.

(Folytatás az első oldalról.)

De a bevándorló itt is csak az ő saját, nemzeti kulturájá révén találhatja meg helyét és igazodhatik el az új hazában. Ép azért a Népakarat és a többi nemzeti lapok hatalmas és nélkülözhetetlen iskolák arra, hogy a bevándorlókat magasabb kultúrába emeljék. A honi nemzetiség ereje az az emeltyű, mely az új hazába való átültetést lehetőleg gyorsra és fájdalommentlülé teszi. De bármily gyors és teljes legyen is ez az átültetés, az új és a régi haza közötti összekötöttés számos szállal tovább él. Igen sokan térnek vissza; igen sokan támogatják anyagi erejükkel az otthon maradtakat. A proletár solidaritást csak erősíti a nemzetiségi solidaritás érzete. A Népakarat és a hozzá hasonló lapok derék hidjai ennek a nemzetközi solidaritásnak.

Azok, akik vissza akarnak térni, nem vesztik el általuk a kontaktus a hazai dolgokkal. Ellenkezőleg szinte naponta összehasonlíthatják a magyar elmaradottságot és szolgásgágot az amerikai fejlődéssel és szabadsággal. Ugy, hogy visszatérve, annál lekésebb és tanulabb kulturái lesznek az emberi jogoknak és a nemzetközi solidaritásnak.

Az Amerikai Magy. Szoc. Munkas Szövetség V. kongresszusa.

Ez idei évi kongresszusunkat április hó 18. és 19-ik napjain tartjuk. A tanácskozás — szokás szerint — husvét előestéjén kezdődik és husvét vasárnapján folytatódik.

A kongresszus napirendje:

1. A vezetőség jelentése:
 - a) Titkár jelentése.
 - b) Pénztárnok jelentése.
 - c) Szervező jelentése.
 - d) Könyvkereskedő jelentése.
 - e) Nyomdavezető jelentése.
 - f) Ellenőrök jelentése.
2. Szervező jelentése.
3. Küldöttek jelentése.
4. A vezetőség felmentése és megválasztása.
5. Gazdasági és politikai mozgalom.
6. Szövetségi ügyek.
7. Indítványok és panaszok.

A kongresszus színhelye: Newark, N. J., 20 West St. (Plaveczy-féle terem).

Felhívjuk a szervezőket, hogy küldőiket a lehető legrövidebb idő alatt válasszák meg. Fontosnak tartjuk, hogy minden szervezet a saját kebeléből válassza meg képviselőit.

Indítványok legkésőbb két héttel a kongresszus előtt beküldendők.

Minden szervezet, mely megalakulását legalább két héttel a kongresszus előtt bejelentette, jogosult két képviselő kiküldésére. (Szabványos szervezetnek legalább hét tagból kell állnia.)

Eltársi üdvözléssel
a Központi Vezetőség.

A kongresszus ügyrendje:

1. A tárgyalásokban csak küldött és a vezetőség tagjai vehetnek részt. Szavazati joggal bírnak a küldöttek, a szövetség üzleti vezetésére vonatkozó ügyek kivételével a vezetőség tagjai és az ellenőrök.
2. Szóhoz jelentkezni csak írásban lehet. A jelentkezők sorrendben kapnak szót.
3. Az ügyrendhez szólók soron kívül beszélhetnek.
4. A szóközi lajstrom lezárására vagy a vita bezárására vonatkozó indítványok mellett és ellen csupán egy-egy szóhoz beszélhet.
5. Az előadók egy fél óra hosszat beszélhetnek a vitában résztvevők kivétel nélkül 10 percig. Egy szóhoz csak kétszer beszélhet.
6. A vezetőség tagjai a szükséghez képest bármikor beszélhetnek, de szintén csak 10 percig.
7. Határozatokat a kongresszus egyszerű szótöbbséggel hozhat. Szavazati egyenlőség az indítvány elvetését jelent.
8. Az elnök az igazoló jegyekkel rendel el a szavazást, azonban 5 küldött indítványára névszerű szavazást rendel el. Ily esetben egy szervezetnek csak egy szavazata van.
9. A napirend egyes pontjához indítványt csak öt küldött hozzájárulása után lehet tárgyalás alapjául elfogadni.

Indítványozók 10 percig zárzóval élhetnek.

KIRALYSÁG-KÖZTARSASÁG.

Elizabethről, a bevándorlók e fészkeről lesz csak szó. A fenti sokat mondó címből nem valami politikai összehasonlítást akarunk levetni. Csupán a nevelés kérdését akarjuk egybevetni, amint az a királyság és a köztársaság államformái mellett kialakul. Míg az arisztokratikus királyságban a tanításnak legelső, de csak egyik kelléke a vallás, addig a demokratikus köztársaságban egy másik, de az előbbinek kiegészítő része, a hazafiság foglalja el a főhelyet. Ezzel fogva megállapíthatjuk, hogy különbség a kettő között nincsen a tekintetben, hogy kinek jusson az első, mert mindkettő található itt, ugy mint odát, s csak a tulajdonságuk közös: alapja a butításnak. Mi magyarok ebben a tekintetben csak gabut cseréltünk. Ámbátor ez a fenti megállapítás köztünk nem újonság. De különös alkalmunk volt az ily irányú neveléssel a közelmúltban alaposabban megismerkedni. Az elizabethi iskolai bizottság még a múlt ősszel akarta az idegenajkuak számára az angol nyelv megtanulására szolgáló iskolát megnyitni. Tekintve hogy a beiratkozásnál mintegy 1500 egyén jelentkezett, amire a bölcs városi tanács, mint az ezen célra szánt összeg előzetes folyósítása nem számított s a tömörked "greenhorn" oktatására csupán 2800 dollárt szavazott meg, emélfogva e nemes szándék: maga a kurzus 2 hónapra zsugorodott össze, szóval: "Vajúttak a hegyek s egeret születtek". De a tanításnak ez a csekélyke ideje is fűszerezve volt a hazafiságnak minden rendű és rangú mételeyével. Amerikának összes hymnusait jobban megtanulták ezek a felnőttnézők, akár melyik "yankee"-nél, beleértve mindazokat a dalokat, melyek a háborúban, szerintük hősiességükkel születtek, de általában embergyilkolásra buzdítanak.

A "fight" szóval, ami igen sokszor előfordult a magyarítás közben, az elragadtatás s a lelkesedésnek olyan fokára hevült fel a tanító, mintha ebből is ennek kidomborításából állana a tanítás kizárólagos anyaga. De hogy mögötte ne maradjunk Magyarországnak, a

vallás is megfelelő szerephez jutott. S meg kell említenünk, voltak olyan osztályok, melyekben óra végeztélből a bibliából, a hazugságok e tökélyéből, részleteket olvastak fel. Kurzus végeztélvel a szokásos ceremóniánál a maszlageadást az amerikai hagyományokhoz oly méltóan eszközölték, hogy hatása az öntudatos emberre nagyfokú élményes volt.

Bele kell keverünk e közleménybe egy kis materialista kóstolót is. A tanítók, mint a nemzet napszámosi, silányul vannak díjazva, s hogy a jövőben ezen mellékkeresetüket biztosíthassák maguknak, saját érdekében is ösztökélték a tanulókat a rendes megjelenésre.

Tanulság: Mi adja a főnálló hatalomnak a jogot, hogy uralkodhassék a nép fölött? Látólag maga a nép! De míg a nép, mely az iskolában, a XX. században a fentvázolt nevelésben részesül még felnőtt korában is, még végzetesebb az apró emberek nevelése, az oly gyermekeké, akik csak később, férfikorukban tudják megérteni vagy az életben megismerni a társadalomban az embert megillető helyét, és az iskola felszeng irányát. Hát a hatalom csakugyan nyugodt lehet. Nekünk szocialistáknak, mint a jövő társadalom építőinek kell, hogy első kötelességünk legyen az iskola megemlése mindenféle babonától, a vallás, előítélet, hazafiság s hasonlótól s arra kell törekednünk, hogy az nevelészköz legyen az élet igazságaira és küzdelmeire berendezve.

A MUNKÁSOK HELYZETE

ELIZABETH-EN.

Mindenütt, amerre csak munkások dolgoznak a munka tágas mezején a mindennapi kenyérért, életük, egészségük, boldogságuk állandóan veszélynek van kitéve.

Ezen törvény alól Elizabeth sem tesz kivételt. Ha egy futó pillantást vetünk szét a város munkáslakta vidékén, megdöbbentő nyomorúság tárul elénk. Mehetünk egyik házba a másikba, mindenütt jajsztól hallhatunk a családok munkanélkülisége és az ebből folyó nyomor fölött.

Mikor az apa nap-nap után egyik gyár kapujától a másikhoz megy munkaejét kínálgatni s mikor még csak kilátása sincs arra, hogy egyhamar vevő akadjon a pihent munkaejére! Milyen érzés ez! Pedig azon bérabszolgák, kiknek jelenleg nélkülözniük kell még a kenyérért is, mind hozzájárultak ahhoz, hogy a kapitalisták részére hasznót hajtsanak. S miután a raktárakat megtölték a termékek minden fajtájával, most kerültek az utca közeztére, mint a kifacsart citrom. Van-e nagyobb büne a társadalomnak, mint az, hogy a munkások, kik dolgozni akarnak, nem tehetik meg ezt? Nem ebből következnek-e a betegségeknek, halálokoknak, büntényeknek mindenféle fajtája?

Epen ezen városban történt, hogy a street-car utasait a legfogalmasabb helyen rabolták ki. Még a börtönök soha nem voltak úgy megtömve a rabokkal, mint most. Igazságos-e ez? Hogy az urak, kik semmit sem teremtenek, semmit sem dolgoznak, gond nélkül életet folytassanak és csak érzi ki mulatságokban keressek vágyaiknak kielégítését, míg a munkások, ha dolgoznak is, a legnagyobb nyomorban élnek s a legszükségesebb élelményeket sem tudják maguknak előteremteni. A teherhordó állat helyzete sokkal irigylésre méltóbb, mert ezt nem dolgoztatják oly hosszú ideig s élemezését is szükségleteihez mérik.

De a munkások helyzete! Jelenleg az inség alatt nyög a proletáriátus nagy tömege, mely egész a földig nyomja őt s mely alatt az aggok is szenvednek, mert a munkás napi bére oly csekély, hogy abból még a legszükségesebb élelmények is alig fódözheti, hogyan tehetne tehát ebből még félre valamit munkanélküliségére vagy öreg napjaira?

Ez azonban még nem minden. A gyárosok napról-napra nyomják a szegények bérét, nemcsak a válság ürügye alatt, hanem a törvények segítségével is. A Singer-féle varrógép gyárban a napi munkaidő napi 8 1/2 óra. 1 1/2 órával kevesebb, mint előbb volt. A kereset azonban nem 1 1/2 óra bérelével kevesebb, hanem normális időben 3 órai munkáért fizettek annyit, mint a mennyit most levonnak 4 1/2 órai hiányért. Rendes időben egy munkás kereshetett 14—15—16 dollárt. Most \$11.75 a bér s a különbséget kivevő \$4.00—5.00 bérelzárást dacára, végzett munkát mégis annyit kívánnak, mint amennyit elkészítettek 10 órai munkaidő alatt.

Munkásokat százával bocsátottak el, hogy kiéhezve, megtörjenek s kiéheztetésük után olcsóbban adják el a munkaejüket.

Ezen tények világosan bizonyítják, hogy a gyárosok csak azt nézik, hogy milyen eszközökkel nyomhassák le a munkások bérét.

S még ezen szomorú tapasztalatok után is szervezkedésre kell felhívni az Elizabeth-i kiéhezett, elnyomott, magyar munkásokat! Még ma sem látják be, hogy egyedül támaszuk, védőjük ők maguk. Még nem tanulták meg, hogy az elnyomott munkásokoztály "nem veszhet meg mást, mint láncokat, de nyerhet egy világot!"

Dobjátok félre a nemtörődömséget, tegyetek a saját javatokért valamit. Családotok, gyermekeitek vannak, kik kenyeret kérnek s ennek a lehetősége a kapitalisták kezében van; ez nem lehet tovább úgy; ha tenni akartok a magatok érdekében, úgy jöjjetek hozzánk, mi már kibontottuk a szocializmus lobogóját, mely a boldogság felé vezet utat mutatja meg. Föl a munkára a közös ellenség ellen!

A TÁRSADALMI FORRADALOM.

— Irta Karl Kautsky. —

VII.

6. A reprodukciós folyamat szervezése.

Akkor azonban a kérdés jelentékenyen összezsugorodik azon már fejtegetett tényről fogva, hogy a termelés központosítása a legelőlétebb üzemekbe az ipari üzemek számát jelentékenyen csökkenteni fogja. Azon 242,146,972 üzem közül, melyet a német birodalom ipara 1895-ben felmutatott, csak 17,941 volt 50 munkásnál többel dolgozó nagyüzem (jóllehet az összes 8 millió ipari munkás közül három milliót ezek foglaltak le). Természetesen nem állítom ezzel azt, hogy csak ezek a nagyüzemek fognak termelni. Neveltséges volna pontos számokat adni a jövőendő viszonyokról. Az összes idézett számoknak csak az a céljuk, hogy a felmerülő kérdéseket megvilágítsák, nem pedig, hogy pontosan ábrázolják, hogyan fognak a dolgok a valóságban alakulni. A 2 millió ipari üzemnek a 18,000 nagyüzemhez való viszonya csupán azt van hivatva jelezni, hogy az ipari üzemek száma egy proletár kormányzat alatt lényegesen csökkenni fog.

De a termelés és forgalom szervezéséből eredő nehézségek még más módon is csökkenthetők, mint az üzemek számának redukálása által.

A termelés két nagy területre osztható: a fogyasztás számára történő és a termelés céljait szemmel tartó termelésre. A termelési eszközök termelése a magasra fejlesztett munkamegosztás folytán, manapság a termelés legfontosabb részévé vált és mindinkább terjedelmesebbé válik. Jórómán semminemű fogyasztási eszköz sem kerül ki egyetlen termelő kezéből, hanem egy egész tömeg termelési helyét fut be úgy, hogy az, aki a fogyasztási cikket a szükségletkielégítés számára készíti el, csupán a legutolsó a termelő hosszú sorában. A fogyasztási és a termelési eszközök termelésének azonban más-más jellege van. A termelési eszközök termelésének uralkodó tényezője a nagyüzem, mint a vasipar, a bányászat, stb. Ezek már ma is magasközlőnek vannak szervezve vállalkozók egyesületeiben, kartellekben, trustokban stb. De ezen termelési eszközök fogyasztóinál is előrehaladt a szervezethez. Itt ma már nagyrészt nem az egyes vállalkozó alkuszik az egyes vállalkozóval, hanem a vállalkozók egyesülete a vállalkozó egyesületével, iparág iparággal. És még ott is, ahol a vállalkozói egyesületek kevésbé fejlettek, ezen a területen aránylag kicsiny azon termelői száma, akik a kevésszámú fogyasztóval szemben állanak. Mert hiszen a fogyasztó itt nem egy személy, hanem egy egész üzem. Így pl. a szövö- és fonógépek gyártása 1895-ben 1152 üzem számlált 17047 munkással; ezek közül azonban 774 üzem mindössze 1474 munkással alig jön tekintetbe. A nagyüzemek száma mindössze 73-at tett ki 10,355 munkással. Ezekkel 200,000 textilüzem áll szemben, melyek száma azonban, mint láttuk, néhány ezerre, esetleg százra lesz redukálható. Az egyik oldalán a termelés koncentrációjának befejeztével a legelőlétebb üzemekben, marad talán 50 gépgyár, a másikon 2000 fonó- és szövő-műhely. Olyan nagyon lehetetlen volna az, hogy az

REGÉNY.

A kozákok.

Irta: Tolsztoj Leó.

III.

(Folytatás.) (4)

A troika gyorsan gördült a sima uton. Ugy látta, mintha a hegyek feljé futnának, a hegycsúcsok pedig a felkelő nap bíbor színében iznának. Kezdetben alig érdekelték a hegyek, majd bámulat fogta el, s amint hosszasan rája tapadt tekintetével, lassanként egészen bele-mélyedt azok szépségébe. Átérezte a szépség gyönyörét.

E pillanattól kezdve minden amit látott, gondolt, úgy hatott lelkére, mintha mindig azokat a hóhegyeket nézné, azokban gyönyörködne. A moszkvai emlékek, a szegény, a dicsőség utáni szomj, a kaukaszról képzelt ábrándjai eltűntek s nem tértek többé vissza emlékébe.

— Új élet kezdődik — mondta lelkeben egy ünneplés hang. Nem nézte többé olyan kicsiny mosolylyal a távolban felcsillámoló folyót, a kozák falvakat, a népet. Feltekint az égre; majd Vanjusát, majd pedig a hegyeket bámulja. Két kozák lovagol el mellette, fegyverük szabadon lóg le oldalukról, lovaik dobogása elvész lassan a messzeségben... Oldalt egy kis akból füst emelkedik fel... A nap lassan emelkedik fölfelé... A faluból egy teherkocsi dög ki... Szép fiatal asszonyok mennek el kocsija előtt... A hegyek... Ott az elnyuló pusztaság... Lelkében az ifjúság lüktető ereje... És ott a távolban a hólepte hegyek...

IV.

Körülbelül nyolcvan verstnyire a Terek inenszö partján, mindenütt az egyforma kozák falvak, ugyanaz a szép vidék, a Terek, amely elválasztja a kozákokat a hegyi lakóktól, rohamos folyással siet medrében. Zavaros vize gyakran kicsap a lapályos sással, náddal benőtt földekre, ahol vadon burjánzik a sokféle dudva; csenevész, elhalt, platán hajtások. Odébb már lassabb lesz az árja, szélesebb a medre. Bal-partján, körülbelül fél verstnyire fekszenek a jobb fegyvert — szerintök — a hegylakóknál kozákok falvai; egymástól hét-nyolc verstnyire távolban. Régebben ezek a falvak egészen venni vagy lopni. A kozák legény szereti a folyó mentére voltak építve, de a Terek vize addig jászott velük, most a földjeiket, árasztotta zavaros vizet a káposztás földekre, míg megunták ezt a télen harcot s odébb költöztek. Most dudva, mindenféle gaz ütötte fel a partmentet, vadszőlő kuszik fel a bedült téglarakásokra, romokra. Senki nem lakik ott... A homokban a fácánok, szarvasok, farkasok, nyulak s mindenféle vadnak a lábnyoma látszik. Össze-vissza. Az egyik falutól a másikig házakban, halászat, vadászat; ebből áll a kozák egész élete. Alig van otthon, maga műveli a földet, amelyeken kozákok tanáznak; azok szőlőjét, az iskálóságot otthonos náluk, de in-tartják fönn a közbiztonságot. Egy lapályos, kább csak szokásból. A leányoknak, míg férj-hatszáz méter széles, termékeny földterület: hez nem mennek, meg van engedve, hogy a ez a kozákok birodalma. Északra a moszkói munkátlanság semmittevést élvezék, amiat

előbbieket az utóbbiakkal a gépek beszerzése tekintetében megegyeznek és azok termelését tervszerűen rendezik?

A termelő és fogyasztók ezen aránylag csekély számánál könnyen érthető hogy a termelési eszközök termelésének terén már ma is csökken a nyílt piac számára való termelés és a megrendelésre való termelés, tehát a tervszerű, előzetesen átgondolt termelés és forgalom indul fejlődésnek.

Más jellege van a fogyasztási eszközök termelésének. Bár itt is vannak óriási üzemek (cukorgyárak, főzdek), de általában ezen a területen tulnyomó a kisüzem. Itt még nagy mértékben arról van szó, hogy a vevők egyéni szükségleteihez alkalmazkodjunk és ezt könnyebben eszközölheti a kisüzem, mint a nagyüzem. Itt nagy a termelési helyek száma és nem is lesz oly mértékben csökkenthető, mint a termelési eszközök termelésénél. Itt a nyílt piac számára történő termelés az uralkodó, ez a fogyasztók nagy számánál fogva sokkal kevésbé áttekinthető, mint a termelés számára való termelésnél. A vállalkozó egyesületek száma itt csekélyebb. Ezért a fogyasztási eszközök termelésének és forgalmának szervezése sokkal több nehézséget fog nyújtani mint a termelési eszközöké.

De itt ismét két fajtát kell megkülönböztetnünk, nevezetesen a szükséges fogyasztási eszközök és luxuscikkek termelését. A szükséges fogyasztási cikkek kereslete aránylag kis ingadozásokat mutat, meglehetősen állandó. Nap-nap után ugyanazon mennyiségű lisztre, kenyérré, húsra, fűzelékre van szükség; évről-évre csak kevéssé változik a cipő és fehérnemű kereslete. Ezzel szemben a fogyasztási cikkek kereslete annál inkább változik, mennél inkább öltik fel ezen nélkülözhetetlen luxuscikkek jellegét, melynek birtoka vagy használata kellemes, de nem nélkülözhetetlen. Itt a fogyasztás sokkal szélesebb. De ha közelebbről tekintjük, úgy azt látjuk, hogy ezek az ingadozások kevésbé a vásárló egyénektől indulnak ki, mint az iparból. Így pl. a divatok változása köztudomás szerint nem annyira a közönség izlésében beálló változásokból ered, mint inkább a termelő azon szükségletéből, hogy a régi, már eladott árut a további használat számára alkalmatlannak tüntesse fel, hogy így a fogyasztókat új áruk vételére ösztönözze. Az új, modern árukat tehát feltűnően kell különböztetnie a régittől. Ama nyugalom-nélküliség mellett, mely a modern termelési mód lényegében rejlik a termelők e törekvése, főoka a divatok gyors változásának. Ők azok, akik az új divatokat létrehozzák, hogy aztán a közönségre rátküldjék.

A fogyasztási cikkek piacában, nevezetesen a luxuscikkekben beálló változásokat, még sokkal inkább mint az izlésben végbenő változások, idézik elő a fogyasztók bevételeiben végbemenők. Ez utóbbi átalakulások ismét, amennyiben nem maradnak egyedül állók, hanem nagyobb kiterjedést nyernek a társadalomban, úgy hogy annak fogyasztását érezhető módon befolyásolják, a prosperitás és válságok váltakozásából erednek, az erős munkakereslet és növekvő munkanélküliség változásaiból. De ha megvizsgáljuk, honnan erednek ezen ingadozások, azt fogjuk találni, hogy azok a termelési eszközök termelésének területéről valók. Közismert tény, hogy manapság főleg a vasipar az, mely válságokat okoz.

(Folytatjuk.)

homoksvatag húzódik, nyomorúságos kunyhók alá jutnak, megkezdődik a folytonos hóval. Valahol, isten tudja hol, belevész az munka korszaka, amely tart haláluk napjáig. asztraháni, kirgiz-kaziaki-i sivatagba. Délre a kozák megköveteli feleségétől, hogy minden-kostalozozzki hegylancok húzódnak, a feben engedelmeskedjék, szófogadó asszonya le-kete hegyek, odébb a hóhegyek, amelyeket már gyen. Távol tartja magát a nyilvános élettől, alig lehet látni. Ezen a termékeny, erdős, buja területen él, régi időkől fogva egy harcias, azért azután a kozák asszonynak nagyobb daliás, gazdag nép: a grebenszki kozákok.

Valamikor, nagyon régen, az őseik óhitűek voltak. Vallásuk miatt sok szenvedést kellett elütmük. Végre megunták az elnyomatást s a folytonos üldözéseket, felkerekedtek s mai hazájukba, a Terep mentén telepedtek le a csecencék közé. Azok között élve, lassan egészen elvegyültek közöttük, felvették szokásaikat, erkölcsüket, de egyet mégis megtartottak, az orosz nyelvet és a régi hitüket, a maga ősi tisztaságában. Még most is beszélnek a vénegek kozákok, hogy amidőn kegyetlen Iván cár egy alkalommal a Terek vidékére jött, magához hívatta a vénebeket és meghagyta nekik, hogy ezentul is barátságos egyetértésben tartsanak össze, nekik ajándékozta mai földterületüket s egyszersmind biztosította őket, hogy továbbra is megtartják őket kegyeiben s nem fogja őket vallásukban háborgatni. Még a mai nap is megtartották régi jellemvonásaikat. Szabadság iránti szeretet, rablás, háboruskodás; ezek képezik főtulajdonságaikat. Oroszország befolyása kedvetlenül hatott fajukra; rossz szemmel nézik a katonaságot, mely átvonul falvaikon, vagy ott állomásozik. A kozák kevésbé gyűlöli a háború hegylakót, a "disgítánt", mint a bázor beszállásot katonát, aki széthányja faluját, pipával telefűstől kunyhóját; mert az óhitűek nem szenvedhetik a dohányszűrt. Becsület a hegylakót, de megveti az idegen katonát, aki elnyomja a szabadságát.

Az orosz paraszt egészen idegen a kozáknak, nem állhatja a durva, nyers szokásait. Közelebbről nem ismeri az orosz parasztot, de azok a kereskedők, akik messziről jönnek el hozzájuk, vagy azok a kivándorlók, akik közből telepednek le, eléggé magukra vonják a kozák gyűlöletét, aki az orosz parasztot is csak olyan-nak tartja, mint ezeket a jövevényeket, akikre azt mondja: "Sapovoli".

A ruhájuk olyan, mint a cserkeszeké. A legkedve kerekedik, oda se heredit. A kapunál fehérlés táblán a következő felírás olvasható: "266 ház; 897 férfi, 1012 nő." A házak cövekekre vannak építve, mintegy fél méternyire a földszintől; tetjeiket gondosan befedték sással, náddal Magas lépcsőn jutni fel. A világos; széles ablakok előtt a sötétzöld jegenyefák, illatos virágok, akácok, napraforgók terjesztik árnyékukat. Odébb három szatócs bolt látható, a melyekben hüvelyes veteményeket, rőfösportékat, mindenféle magvakat, mézeskalácsot árulnak. Egy sor magas jegenyenyárfá mögött van a kerületi parancsnok háza, kétszárnyu ablakokkal, amelyek még szélesebbek és hosszabbak, mint a többi házakon.

(Folytatjuk.)

EGYLETI HIREK.

SZERVEZETEK ÉS ELVTÁRSÁK FIGYELMÉBE!

Értesítjük mindazon osztályokat és egyes elvtársakat, kik Somogyi Mihály szervezőt körükben óhajtják, hogy levelezéseiket a következő címre küldjék: M. Somogyi, c.o. M. Spitzer, 1439 So. 3rd St., St. Louis, Mo.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. I. osztályában március 14-én, szombaton, este 8 órakor, Bolgár Elek elvtárs "március 15-ének jelentősége" napirenddel FELOLVASÁST tart.

Az Allegheny Szoc. Munk. Szerv. f. hó 14-én este fél 8 órakor helyiségében, 803 East St., szórakoztató műsorral egybekötött

MÁRCIUSI ÜNNEPÉLYT rendez, a szervezeti helyiségének költségei fedezésére. Belépti díj 10 cent.

Az Elizabethporti Szoc. Munk. Szerv. március hó 15-én, d. u. fél 3 órakor 426 Court St., (Hungaria Hotel) NYILVANOS NÉPGYÜLÉST tart a következő napirenddel:

- 1. A munkássági helyzet.
2. A párisi kommun.
Előadó: Tóth Imre.

A St. Louisi Marx Károly Munk. Önk. Egyl. március 14-én este fél 8 órakor, a szervezeti dalárda közreműködésével NAGY SZABADSÁG ÜNNEPÉLYT rendez, saját nagytérképben, 1500 S. 3rd St. alatt. Tanc és tombola.

Az ünnepi beszédet Somogyi Mihály szervező tartja. Belépti díj férfiaknak 15c. Nőknek szabad bemenet.

A St. Louisi Marx Károly Munk. Önk. Egyl. március 15-én, d. u. 3 órakor, helyiségében, 1500 So. 3rd Street alatt NYILVANOS NÉPGYÜLÉST rendez. Tárgy: Hazafiság és sajtó. Előadó: Somogyi Mihály, szervező.

A McKeesporti Szoc. Munkás Szerv. 1908. március 15-én, vasárnap este, saját helyiségében, 149 -2nd Ave., műsorral egybekötött KEDÉLYES ESTÉLYT rendez.

Színre kerül a "Telefon" című bohózat. Belépti díj 15c. Kezdeté este 8 órakor.

Felhívás a philadelphiai szervezet tagjainhoz! A legutóbbi havi gyűlés határozatából kifolyólag a philadelphiai szervezet agitáló-bizottsága

RETORIKAI TANFOLYAMOT nyit 1908. március 13-ától kezdve. A tanfolyam 12 hétig tart. Előadója Basky Lajos.

A tanórák tárgysorozata:
1. Bevezetés a szónoklatba. A beszédek fajtái.

- 2. A retorika elemei. Vázlatszerkesztés.
3. A beszéd részeitnek magyarázata. Képek, hasonlatok.
4., 5., 6. Bizonyítékok. A cáfolat. Szofizma. Egység.
7. Gyakorlat.
8. A vitáról.
9. Gyakorlat.
10., 11. Két szónoki remekmű fejtegetése.
12. Összefoglalás.
Felvételre jelentkezni 1908. március 13-ig lehet a tanfolyam titkárnál, Fáy Jánosnál, 825 N. Lawrence Street vagy a szervezet helyiségében 800 Parrish St.-en. Havi járulék 20c. ez alól a munkanélküliek felmentettek.

Az előadások március 13-ától kezdve péntek esteken tartatnak 8 órától 10-ig a szervezet helyiségében.

A Cleveland East Sidei Szoc. Munk. Szerv. f. hó 14-én (szombat) este 8 órakor helyiségében KEDÉLYES ESTÉLYT rendez pénztára javára. Belépti díj nincs.

A San Francisco-i S. L. P. angol, magyar és litván szervezetek 1908. március 21-én, este 8 órakor, 225 Volencia St. (Shegeman Hallban) táncal egybekötött ünnepélyt rendeznek a Párisi Kommuné megemlékezésére.

Belépti díj 25c. Nők nem fizetnek. A tiszta jövedelem a párt-sajtók javára lesz fordítva.

Értesítjük a Munkás Betegsegélyző Szövetség osztályainak titkárait, hogy a rendes havi lapokat kiküldtük. Mivel a postáról egy csomag visszaérkezett, szíveskedjenek értesíteni, hogy mely osztály nem kapta kézhez a lapokat.

VEGYES ROVAT

Az Amerikai Magyar Vas- és Fémmunkások Szakegylete, 1908. március 15-én, d. u. 2 órakor nyilvános vas- és fémmunkás gyűlést tart, New York, 1567 Second Ave. (Ujvilág Kávéház) első emeleti helyiségében.

Napirend: Az öntudatos szervezkedés célja és a jelenlegi helyzetünk megvitatása. Láng Dezső, jegyző. Katona János.

Jenei Károly elvtárs keresteti Povinger Ernőt.

Aki Seidler Pál elvtárs címét tudja, legyen szíves azt a Népakarat szerkesztőségével tudatni.

MEGHÍVÓ!
A Socialist Labor Party angol pártlapunk, a "Daily People" javára 1908 március 15-én, vasárnap, a Grand Central Palace, New York város legnagyobb és legdiszesebb termében, (Lexington Ave., a 43. és 44. utcák között) Bállal egybekötött

Nagy Hangverseny rendez,

mely alkalommal a Metropolitan Opera House 45 tagból álló zenekara fogja a műsort gazdagítani. Továbbá a legszebb mozgóképek fogják a t. közönséget szórakoztatni. Műsor kezdete d. u. 3-ór. Tanc kezdete este 8 órakor. Belépti díj 25 cent. Ruhátár 10 cent. Jegyek kaphatók szerkesztőségünkben és a hangverseny napján a helyszínen.

Az Allegheny, Pa. XXXI. oszt. február havi jelentése.

Osztályunk jelenlegi taglétszáma 24. A munkaviszonyok oly rosszak, hogy nagyon sok elvtárs kénytelen elhagyni a várost. Pénzállományunk \$2.75. Követelésünk \$12.47. A Népakaratnak szereztünk 5 féléves folyótatási előfizetést. Szervezetünk március 14-én egy kedélyes estélyt tart magánhelyiségünkben, az

esetlegi jövedelmét a szervezet helyiségének fenntartására fordítjuk. Szervezetünk Somogyi Mihály szervező titkárat egy felolvasást tartott Marx gazdasági tanairól és két népgyűlést, mely alkalommal két új taggal szaporodtunk és hárman jelentkeztek, hogy a legközelebbi havi gyűlésünkön beiratkoznak. Ha a jelenlegi munkaviszonyok megjavulnak, úgy szervezetünk is szépen fog fejlődni. Gyékis Henrik, Liszi János, biz. férfiak.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

Nyugtázások térszúke miatt lapunk 23-iki számában. Építőmunk. csoport, Palotaujfalu. Arbeiter Bildungverein, Wien: A beküldött előfizetési összeget megkaptuk. Tudassák pontos címüket, hogy a lap szállítását megkezdhesük. Felszólítjuk mindazon lapkezelőket, kik a felvett előfizetési összeget még nem küldték be, hogy azt mielőbb küldjék be.

Lapkezelők figyelmébe ajánljuk a nyugtázást figyelemmel kísérni és esetleg téves nyugtázást azonnal bejelenteni.

Lefegyverezni az erőst és fegyverrel látni el a gyöngét, ez megváltoztatása volna a társadalmi rendnek. Az igazságszolgáltatás a fennálló igazságtalanságok testestése. Anatole France.

HIRDETÉSEK. (E rovat alatt közöltétek nem vállal felelősséget a kiadóhivatal.)

NE SZENVEDJENEK KÖSZVÉNYBEN. Dr. Richter-féle Anchor Pain Expeller. Minden gyógyszerárban 25 és 50 cent. F. AD. RICHTER & CO. 215 PEARL STREET NEW YORK.

ÁRPÁD SZÁLLODA ORAVETZ ANTAL TULAJDONOS. 431 E. 6th St. New York. Magyar kuglizó. Uj Saloonunk NEWARKON van ORAVETZ ES LITVÁNYI cég alatt, 49 Mercer St. Newark, N. J. TELEPHONE 1421 R.

Dr. S. Goldman egyedüli HAZAI MAGYAR ORVOS volt csász. és kir. katoniorvos. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. Égél a Courthoz Telephone P. & A. Main 883.

Mrs. J. HOFFMANN, MAGYAR VIRÁGÜZLETE 971 SECOND AVE. 51. és 52. utca között N. Y. Elvállal mindennemű mulatsági dekorációkat, lakodalmi csokrok és temetkezési munkák elkészítését.

DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319 E. HOUSTON ST. NEW YORK. Helyes vagy csúszott jegyet visszakérni az összes bankban, - pénzt kifizetni, vagy közpénzügyi dolgok gyors intézésére a legjobb és a legbiztosabb fordulni.

JOS. POKORNY 227 Ave. A, New York. KÉRJEN ARJEGYZÉKET importált hazai cimbalomok, citerák és más hangszerekről, kották és iskolákrol, olvasókönyvekről, pipákról és zene rekről és az összes népszámlatokról. Kuldjon 2 centes bélyegyet árjegyzékért.

"SZABADSÁG" vendéglő és étterem 512 E. 6th St., NEW YORK. MAGYAR ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZ GYÜLÉSTEREM. Kitérő valódi magyar fűszerek nyáiban és kisnyáiban. Mindennap zene. Kiadó szobák. SIMON LAJOS tulajdonos.

Empire Opera House ÉTTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZÓ 52-54 Second St., Passaic, N. J. Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Hímsítatlan óhazai borok pohár és gallon számára. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemű utbaigazítást kaphatnak. Tisztelettel Molitoris József.

BATHÓ ISTVÁN ELSŐRENDŰ BORBÉLY- ÉS FODRÁSZTÉREM 544 E. 6th Street, New York.

TAUB VILMOS magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyeműk javítását jóállás mellett elvállalja. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszereket és egyleti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt embere, Vidéki megrendeléseket, javításokat pontosan teljesítik. Szólid árak. 31 Ave. B, Near 3rd St. NEW YORK. Mindennemű LATSZEREK raktáron. Nagy képes árjegyzék úgy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

PROLETAR-Étterm van, ahol magyar konyhából kikerült izletes EBÉD VAGY VAOSORA 15 CENT. GROSCH H., TULAJDONOS. Felhívom az elvtársak szíves figyelmét, hogy 106 Ave. B alatt, a 7-ik utca közelében.

'HUNGARIA' elsőrendű magyar Saloon és vendéglő 263 Ninth St. San Francisco cor. Clementine St. Bor és Sör csarnok, izletes magyar ételek és italok minden időben kaphatók. Kitérő biliárd terem, a San Francisco-i magyarság kedvelt találkozó helye. A magyar munkásság pártfogását kéri ERDÉLYI A., tulajdonos.

"ATTILA HALL" 523 E. 6th St. New York. FISCHER JÓZSEF, tulajdonos.

Magyar Bor és Sör Csarnok. Váradi és Pukaj Gyula I. W. W. cigány zenekarának irodája.

Egy cseppet a házba egy igaz mértékkel mért, fél gallonos korsó jó WHISKEY vagy BRANDY egy hónapig is eltart. Lidábi csomagoltan az ország bármely részébe elküldöm saját felelősségemre \$1.50-ért H. J. FRIEDMANN szeszital kereskedő 374-76 GRAND Ave. Chicago, Ill.

Péter Lajos "Rákóczi Hall"-hoz címzett Vendéglő, Kávéház és Étterem. - 4-ik utca 197, New York - AJÁNLJA KITÉRŐ MAGYAR KONYHÁJÁT. Kitérő italok. Kitérő italok. Alkalmos helyiség mulatságok, lakadalom vagy hasonló ünnepélyre. A New Yorki Magyarországi Szocialisták kedvelt gyűléshelye. Különböző munkás-lapok az elvtársak rendelkezésére állanak.

Tartós és puha bőrből készült szép Divatos Cipők olcsó árban kaphatók a "UNION SHOE CO."-nál Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

Magyar Kávéház és Billiard-Terem GÁSPÁR KÁROLY 529 East 5-ik utca, Avenue A és B között, New York.

Katolín János FÉNYKÉPÉSZ 3616 N. Broadway, St. Louis Képek felvétele BÁRMILY időben reggel 8 órától este 8-ig rendelkezéskül KÉSŐBB IS. Nagyobbítások, gombképek és képrámák kaphatók. Kis jegyek 25 drb. 25. Kérem a magyarok pártfogását.

MAGER LÁSZLÓ MAGYAR étterem és kávéház 3729 S. Halsted St. CHICAGO, Ill. A So. Side szocialisták kedvelt találkozóhelye jó ételek. - Tiszta szobák. - Felvilágosítással szívesen szolgálok. Az elvt. pártfogását kérem.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tisztaságú jutányos árú SZOBÁIT ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK. Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a házban megvárom őket. ÉTTERTEM ÉS KÁVÉHAZAM a magyar nyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. - Hazai biliárd asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen meghízhatsz.

HAJÓJEGYET VÁSÁRLNI KÉNT KÜLDENI LEGOLCSÓSBAN ÉS LEGTÁNYÁB. KISS EMIL KISS EMIL KISS EMIL NEW YORK 104 SECOND AVE. IRDION TIZ EYE AVENUE NEW YORK

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzzsállító és váltó-intézet Főútlelet 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház. PÉNZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az Ó-hazába. Pénz bétételeket bármely hazai bankba kamatozó díjmentesen elhelyezem és a betét könyvet rövid időn belül kiküldöm. Nemkülömben az Ó-hazában, árvászeknél, takarékpénztárnál, vagy magánbanknál elhelyezett összegeket, budapesti iradalmi utján díjmentesen kiküldöm, csupán a szállásdíj megfizetésére. HAJÓJEGYEKET Európába és Európából Amerikába a legjobb hajóira adok el, az utasokat személyesen kísérem a hajókhoz. CSOMAGOKAT az Ó-hazából kiküldök vagy oda szállítatok. OKIRATOK szárazúton, a törvénytelen jogi, hagsyateki, katonai, teletkönyvi, nemkülömben házai sommas perekben és bármely más ügyvédi dolgokban eljár. Minden ügyben, úgy mint eddig, ezental is a legnagyobb pontosságot igyek. UTBAIGAZÍTÁSSAL, tanácsal és felvilágosítással IN. GYEN készséggel és szívesen szolgálok. Magyarországi iroda: Budapest, IV. Sütő-utca 6. sz. Fiók-irodák: So. Bethlehem Pa., saját ház, Alpha, N. J., Wharton, N. J., - Franklin Furnace, N. J.

Weislang Jakob MAGYAR VENDÉGLŐJE és BOARDING HÁZA - 722-4th St. cor. Lloyd St., Milwaukee, Wis. A magyarok kedvelt találkozó helye.

PLAVECZKY A. magyar vendéglős 20 West St. Newark, N. J. A M. B. Sz. VIII. osztályának gyűlési helyisége. A magyar munkásság kedvenc találkozó helye. Vidéki munkástársak kellő utbaigazítást nyernek. Magyar konyha. Szobák minden időben.

FINTA MIHÁLY BORBÉLY ÉS FODRÁSZ New York. 516 E. 6th Street.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oakind, Ca

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. C és D között New York

Ügyes magyar szülésznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főnöki volt, sok évi gyakorlat után tanácsos és segélyt nyújt mindenben, 546 Washington Boulevard, Pauline St sarkán, Chicago, Ill. Telefon Seeley 2183.

Magyar Gyógyszerár a keleti oldalon ROTH SAMUEL gyógyszerár a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York. Hazai és itteni receptek elkészítésére magyerművel figyelmet fordítok és a legolcsóbb árban készítem el. Hazai importált szerek. Junó paszta, Akacia, Lilliom, Margit csemek, Lilliom, Schilulski arckenecsek. Lilliom, Speick és Dr. Gross-féle szappan. Bihala Lujza és Poudre Boquet stb. Holygolyó. Kallidont. Brillantine tubusban. Továbbá Purgó, Maria Celli gyomorcsépek. Importált csukamáj olaj, fehér fényő szőrp és párisi kézfőzvény. Egri víz, 6sbor szesz, Dr. Kaposy-féle hajóvesztő 30c. 3 üveg \$1.25. China vasbor 75c. 3 üveg \$2. - Öv- és kötszerek nagy választékban. Postai rendeléseket azonnal teljesítik a pénz előleges beiktatása mellett.